

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

**A POLGÁRI JOGVÉDŐ KÜLÖNJELENTÉSE A MAGYAR NYELV
ÉS ÍRÁS HIVATALOS HASZNÁLATÁRÓL**

Kiadó
Polgári jogvédő

Felelős kiadó
Olja Jovičić

Szerkesztő
Robert Sepi

Példányszám
200

A kiadás éve
2018

Tördelés és nyomtatás
„Donat Graf” D.o.o. Belgrád

ISBN 978-86-87945-48-7

**A POLGÁRI JOGVÉDŐ
KÜLÖNJELENTÉSE
A MAGYAR NYELV
ÉS ÍRÁS HIVATALOS
HASZNÁLATÁRÓL**

2018. június

*A jelentés az EBESZ Szerbiai Missziójának támogatásával készült.
A jelentésben kizárólag a szerzők nézeti szerepelnek, és nem feltétlenül
képviselek az EBESZ Missziójának hivatalos álláspontját.*

TARTALOM

BEVEZETŐ ÉS A JELENTÉS CÉLJA.....	7
METODOLÓGIA.....	10
A FELMÉRÉS EREDMÉNYEI	11
A HELYI ÖNKORMÁNYZATI EGYSÉGEKBEN ÉS A KÖZTÁRSASÁGI EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAP FIÓKINTÉZETEIBEN ÉS KIRENDELTSÉGEIBEN FOLYTATOTT BESZÉLGETÉSEK.....	22
A MAGYAR NEMZETI TANÁCS TEVÉKENYSÉGÉNEK ÁTTEKINTÉSE	36
ÖSSZEFOGLALÁS	40
AJÁNLÁSOK	43
1. MELLÉKLET.....	45
2. MELLÉKLET.....	48
3. MELLÉKLET.....	54

BEVEZETŐ ÉS A JELENTÉS CÉLJA

A nemzeti kisebbségek nyelvének hivatalos használatba való bevezetése a helyi önkormányzat területén (a továbbiakban: HÖK) összhangban van a hatályos jogszabályokkal és kizárólag magának a helyi önkormányzatnak a hatáskörébe tartozik. A helyi önkormányzatokról szóló törvény¹ 20. szakaszának 33. pontja és A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény² 11. szakaszának 1. pontja szerint a község határozza meg, hogy a területén mely nemzeti kisebbségek nyelve és írása lesz hivatalos használatban. Konkrétabban, a kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos használatát az önkormányzat statútuma³ állapítja meg, melyet a községi képviselő-testület hoz meg.⁴

A magyar nyelv és írás 31 városban/községben van hivatalos használatban, valamint Vajdaság AT szerveinek és szervezeteinek munkájában, mivel a magyar nemzeti kisebbség tagjainak száma meghaladja a 2%-os törvényes küszöböt, a magyar nyelvet a polgárok használhatják, amikor a köztársasági szervekhez fordulnak, és joguk van a válaszhoz is ezen a nyelven és írással.

A polgári jogvédő már évek óta utal a nyelv és írás hivatalos használatának fontosságára, a polgári jogvédő és a Vajdaság autonóm tartományi ombudsman 2010. évi közös ajánlását követően,⁵ melyet a nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsai is támogattak, javult a gyakorlat a nemzeti kisebbségek személyneveinek nyelvükön és helyesírásukkal történő bejegyzéséhez való jog alkalmazása terén, és részben változott a közigazgatás gyakorlata a szóban forgó jog érvényesítésével kapcsolatban.

A későbbi gyakorlat és a benyújtott panaszok azonban rámutattak arra, hogy a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos használathoz

¹ Az SZK Hivatalos Közlönye, 129/07., 83/14. – másik törvény és 101/16. szám – másik törvény

² Az SZK Hivatalos Közlönye, 45/91., 53/93., 67/93., 48/94., 101/05. – másik törvény és 30/10. szám

³ A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény 11. szakaszának 2. bekezdése

⁴ A helyi önkormányzatokról szóló törvénye, 32. szakaszának 1. pontja

⁵ Megtekinthető: http://www.pravamanjina.rs/attachments/461_Preporuka%20Zastitnika%20gradana%20i%20Pokrajinskog%20ombudsmana.pdf

való jog terén egyes kérdések továbbra is megoldatlanok.

A polgári jogvédő az előző időszakban a polgárok és a Magyar Nemzeti Tanács panaszai szerint eljárva, megállapította, hogy a közigazgatási szervek munkájában továbbra is tapasztalhatók mulasztások, és sérülnek a polgárok jogai a magyar nyelv és írás hivatalos használata terén.

A Magyar Nemzeti Tanácstól érkezett panaszokból kiderül, hogy hatékony felügyelet, anyagi és káderkapacitások hiányában a nemzeti kisebbségek tagjai számára továbbra sincs mindig biztosítva, hogy hivatalos használatban levő nyelvüket és írásukat az helyi önkormányzat illetékes szervei előtt folyó közigazgatási eljárásokban használják. Nyitott kérdés a magyar nyelv és írás hivatalos használata az előírt formanyomtatványokon és a közfeliratokon, a forgalmi és turisztikai jelzőtáblákon.

A polgári jogvédő már évek óta rámutat azokra a rendszerbeli problémákra, amelyek ellehetetlenítik a nemzeti kisebbségek számára a hivatalos nyelv- és íráshasználatához való joguk teljes körű érvényesítését.

Ezek az okok, mindenekelőtt, a jogszabályok hiányos ismeretében és/vagy a káderek és az anyagi eszközök hiányában, a közigazgatási szervekben dolgozók részéről az anyanyelv használatához való jog fontossága meg nem értésében, de abban is rejlenek, hogy információ hiányában a nemzeti kisebbségek tagjai nem rendelkeznek elegendő hozzáférhető információval a jogaikról és érvényesítésük módjáról.

Ebben a jelentésben, a polgári jogvédő külön foglalkozott a magyar nyelvnek és írásnak a helyi önkormányzati szervek előtti használatával, a közigazgatási eljárás lefolytatásával, a személynevek magyar nyelven és írással történő bejegyzéséhez való joggal, valamint a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap (a továbbiakban: Alap) munkája során a magyar nyelv és írás hivatalos használatával kapcsolatos információk begyűjtésével és az egészségbiztosítási kártya magyar nyelvű változatának kiadásával.

A jelentés célja az, hogy áttekintést nyújtson arról, milyen mértékben tájékozottak a magyar nemzeti kisebbség tagjai a magyar nyelv és írás használatához való jogukról, illetve a kisebbségi közösség tagjai számára hozzáférhető-e információk nyelvüknek a közigazgatási szervek előtti használatához való jogukról, arról, hogy személynevük a nemzeti kisebbség nyelvén is bejegyezhető, továbbá, hogy az okiratok és az aktusok számukra a nemzeti kisebbség nyelvén is kiállíthatók.

A polgári jogvédő a kutatást az EBESZ Szerb Köztársasági Missziójának támogatásával folytatta le, hogy adatokat és tényeket gyűjtsön, amelyek segítségével értékelni lehet a szóban forgó területen uralkodó helyzetet, illetve megelőző tevékenység céljából a nemzeti kisebbségek hivatalos

nyelv- és íráshasználata érvényesítésében, mivel 2018-ra tervezik⁶ A nemzeti kisebbségek hivatalos nyelv- és íráshasználatáról szóló törvény módosításának és kiegészítésének megkezdését.

A jelentéshez csatolt mellékletben megtalálható a városok/községek jegyzéke, amelyekben a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van, a polgári jogvédő előtt a magyar nyelv és írás hivatalos használatához való jog védelme érdekében folytatott eljárások áttekintése, a küldött ajánlások és az adott területet szabályozó jogszabályok áttekintése.

⁶ A nemzeti kisebbségek védelmével foglalkozó törvénycsomag elfogadása előtt különálló jelentés készült. A Nemzetgyűlés 2018. június 20-án elfogadta A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságának védelméről szóló törvény, A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény és A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény módosításait és kiegészítéseit

METODOLÓGIA

A polgári jogvédő kérdőívet dolgozott ki, amelyet 31 helyi önkormányzat és a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap 31 kirendeltségének címére küldött ki. A kérdések összeállításának célja az volt, hogy megvizsgálják a törvény következetes alkalmazását, a helyi önkormányzati szervek előtt a közigazgatási eljárás magyar nyelven történő lefolytatása, a személynevek magyar nyelven való bejegyzése tekintetében és megállapítsák a kérelmek számát. A kérdések felölelték a határozatok és más aktusok, valamint az egészségbiztosítási kártya magyar nyelven való kiadását is.

Adatokat gyűjtöttek a helyi önkormányzatokban A hivatalos nyelv- és íráshasználatáról szóló törvény szabályos alkalmazását biztosító rendelkezésre álló kapacitásokról, különös tekintettel a helyi önkormányzati szervezetekben a magyarul beszélő és írni tudó foglalkoztatottak számára vonatkozó adatra.

A kutatás keretében 15 helyi önkormányzatba látogattak el,⁷ és beszélgetést folytattak a községi/városi közigazgatási hivatalok, valamint az Alap fiókiintézetek és kirendeltségeinek képviselőivel. A választás azokra a helyi önkormányzatokra esett, amelyekben a 2011. évi legutóbbi népszámlálás adatai szerint a helyi önkormányzat területén a magyar lakosság százalékaránya jelentős, és azokra, amelyekben a magyar lakosság százalékaránya csekély.

Ezekben a községekben a terepen gyűjtöttek adatokat arról, hogy eleget tesznek-e a törvényben előírt kötelességüknek és a szerb nyelv és cirill írásmód mellett magyar nyelven és írással, azaz kétnyelvűen tüntetik-e fel a szervek nevét és más közfeliratokat, valamint a települések, utcák és terek nevét.

Külön ülést tartottak a Magyar Nemzeti Tanács elnökével és tagjaival, akik jelentősen hozzájárultak a fenti jelentés⁸ kidolgozásához.

⁷ A következő helyi önkormányzatokban tettek látogatást: Újvidék, Ada, Zenta, Magyar-kanizsa, Szabadka, Zombor, Hódság, Kúla, Verbász, Szenttamás, Temerin, Nagybecskerek, Versec, Szécsány és Fehértemplom.

⁸ A magyar nyelv és írás hivatalos használatára vonatkozó adatok, amelyet a Magyar Nemzeti Tanács állított össze, a fenti jelentés szerves része.

A FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

Az adatgyűjtésére készült kérdőívet a polgári jogvédő 31 helyi önkormányzat és a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap 31 fiókjának címére küldte ki. Közülük 26 helyi önkormányzat és az összes fiókjának és kirendeltség⁹ válaszolt a kérdőívre.¹⁰

A közigazgatási eljárás magyar nyelven való lefolytatása iránt benyújtott kérelmek a helyi önkormányzatokban

**31 A helyi önkormányzatban hivatalos használatba van a magyar nyelv, 26 helyi önkormányzat megküldte a választ*

⁹ A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatóságának 07-59/18-1. számú és 2018. március 27. keltezésű levele - A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatósága megküldte az összes fiókjának és kirendeltség adatait, azoknak a helyi önkormányzatoknak a területéről, amelyekben a magyar nyelv hivatalos használatban van.

¹⁰ A következő helyi önkormányzatok töltötték ki a kérdőívet: Apatin, Bács, Topolya, Verbász, Versec, Nagybecskerek, Magyarkanizsa, Nagyikinda, Antalfalva, Kevevára, Kúla, Magyarcsernye, Törökbecse, Törökkanizsa, Újvidék, Hódság, Pancsova, Zichyfalva, Zenta, Szécsány, Zombor, Szenttamás, Szabadka, Temerin, Titel és Csóka.

A 26 helyi önkormányzattól érkezett adatok alapján leszögezhető, hogy a gyakorlatban a közigazgatási szervek előtt nem használják gyakran a magyar nyelvet, és csak kivételes esetekben van példa alkalmazására.

Ehhez részben hozzájárul a közhatalmi szervek viszonyulása, amelyeknek nincsenek a területükön hivatalos használatban levő összes nyelv egyenrangú használatához létrehozott kapacitásaik, és nem is ösztönzik a nemzeti kisebbségi nyelvek használatát, de benne van a polgárok szándéka is, hogy minél gyorsabban és egyszerűbben oldják meg a közigazgatási eljárást.

Mivel leginkább úgy ítélik meg, hogy a nemzeti kisebbségi nyelven folytatott eljárások vagy a kisebbségi nyelv használata bonyolítja az eljárást, a legtöbb községben/városban ritkán követelik a nemzeti kisebbségi nyelven és írással folytatott eljárásokat. A nemzeti kisebbségi nyelvet rendszerint szóbeli kommunikációra használják, azzal a céllal, hogy az ügyfeket tájékoztassák jogairól vagy kötelességeiről, vagy az eset körülményeiről.

E tézist erősítik meg azok az adatok is, melyeket a polgári jogvédő a jelen kutatás folyamán összegyűjtött, miszerint 2017-ben csak három helyi önkormányzatban, nevezetesen Szabadkán, Topolyán és Zentán nyújtottak be kérelmet a közigazgatási eljárás magyar nyelven való lefolytatása iránt.

Szabadkán, a Városi Közigazgatási Hivatal Ügyfélszolgálati Központjában, a formanyomtatványok, amelyek alapján a Városi Képviselő-testület, a polgármester, a Városi Tanács és a Városi Közigazgatási Hivatal foglalkozik mind a három hivatalosan használt nyelven és írással ki van nyomtatva, azaz szerb nyelven, cirill betűkkel, magyar nyelven és írással és horvát nyelven és írással. Az alkalmazottak a beadványok átvétele alkalmával azon a nyelven válaszolnak, amelyen az ügyfél hozzájuk fordult, a beadványok átvétele és iktatása után pedig azon a nyelven és írással töltik ki az átvételi nyugtát, amely nyelven beiktatták. Legtöbb magyar nyelvű közigazgatási aktust Szabadka Város Közigazgatási Hivatala Általános Közigazgatási és Közös Tevékenységi Szolgálat adott ki, ami látható a magyar nemzeti kisebbség választói külön névjegyzékébe felvettek száma alapján is¹¹. A választói külön névjegyzékbe való bejegyzésről magyar nyelven és írással hozták meg a határozatokat, továbbá a bizonylatokat és az igazolásokat is magyar nyelven adják ki.

Topolyán, 2017-ben 9 kérelmet adtak át közigazgatási eljárás magyar nyelven való lefolytatása iránt.

¹¹ A magyar nemzetiségi kisebbség választói különnevjegyzékébe 27 046 polgárt jegyeztek be (Szabadka Város Önkormányzata által 2018. 03. 28-án közölt adatok szerint).

A legtöbb kérvényt Zenta községben adták át közigazgatási eljárás magyar nyelven való lefolytatása iránt, 2017-ben összesen 555-öt. Ez az adat azzal a ténnyel feltételezett, hogy a legutóbbi népszámlálás szerint a község magyar lakosságának aránya 79%. Ugyanakkor, az említett adat a magyar nemzeti kisebbségi lakosság magas tudatszintjére is utal az Alkotmányban és törvényekben¹² szavatolt jogaik tekintetében. Legtöbb eljárást magyar nyelven és írással az Általános Közigazgatási és Társadalmi Tevékenységi Osztályon folytattak le, de volt rá példa más területeken is.

A többi helyi önkormányzatban, amint már erről szó volt, 2017-ben nem nyújtottak be kérelmet közigazgatási eljárás nemzeti kisebbségi nyelven való lefolytatása iránt. A kérdőívvel felolelt községek többségében, a kapott adatok szerint, ilyen jellegű kérelmekre az elmúlt években sem volt példa.

A személynév anyakönyvezéséhez való jog rendes és utólagos eljárásban

A polgári jogvédő az előző években benyújtott panaszok és lefolytatott eljárások alapján megállapította, hogy egyes helyi önkormányzatokban nem tesznek különbséget a hivatalos nyelv és írás használatához való jog és a személynévnek a nemzeti kisebbségek nyelven és írásával való bejegyzéséhez való jog között. Ezért egyes esetekben a személynévnek a nemzeti kisebbség nyelven és írásával rendes és utólagos eljárásban való anyakönyvezését ahhoz a feltételhez kötik, hogy a nyelv hivatalos használatban van-e a kérelem benyújtása szerinti helyi önkormányzat területén. Ugyanígy merülnek fel bizonyos problémák a személynév utólagos bejegyzés iránti kérelem benyújtása alkalmával.

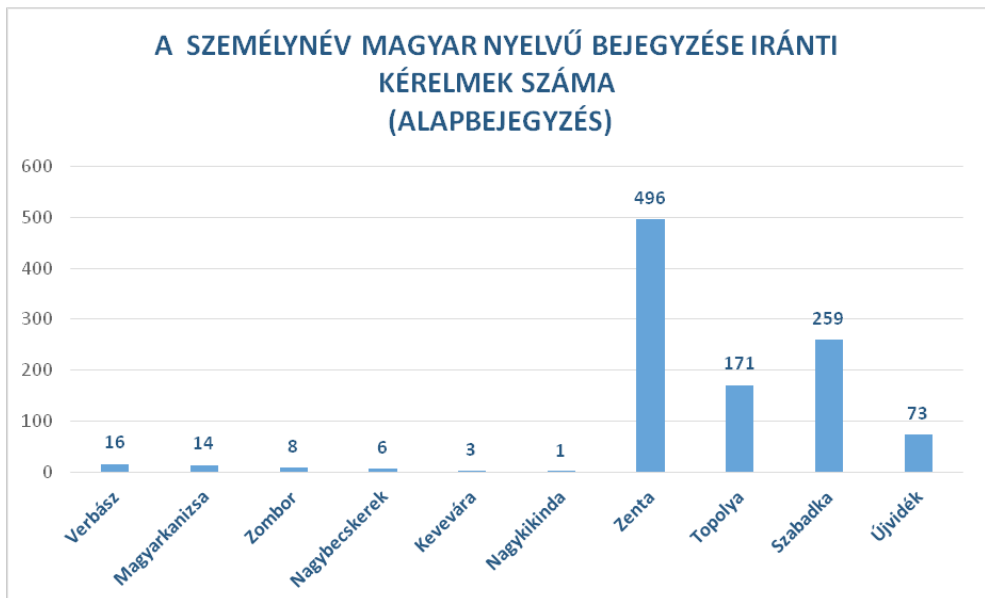
Nem mellőzhető tény, hogy a személynévhez való jog nagyon fontos mozzanat a nemzeti kisebbség integritásának megőrzése szempontjából, ezért folyamatosan azon kell munkálkodni, hogy a nemzeti kisebbségek tájékozottak legyenek jogaik érvényesítésének jelentőségéről és módjáról. Nem kevésbé fontos a hibák javítása és megelőzése is, amelyek tudatlanság és/vagy a helyi önkormányzat személyzeti kapacitása hiányának következménye lehet a személynév hivatalos nyilvántartásba való bejegyzésének területén. **Már az előző felmérések alkalmával is felfigyeltek arra, ami a magyar nyelvre és az írásra is vonatkozik, hogy a nemzeti kisebbségi nevek bejegyzésekor elkövetett hibák az ábécének a szerb nyelvből és írásból hiányzó betűi folytán keletkeznek. Ugyancsak problémák merülnek fel e téren a személynévnek szerb nyelvre és írásra történő átírásakor.**

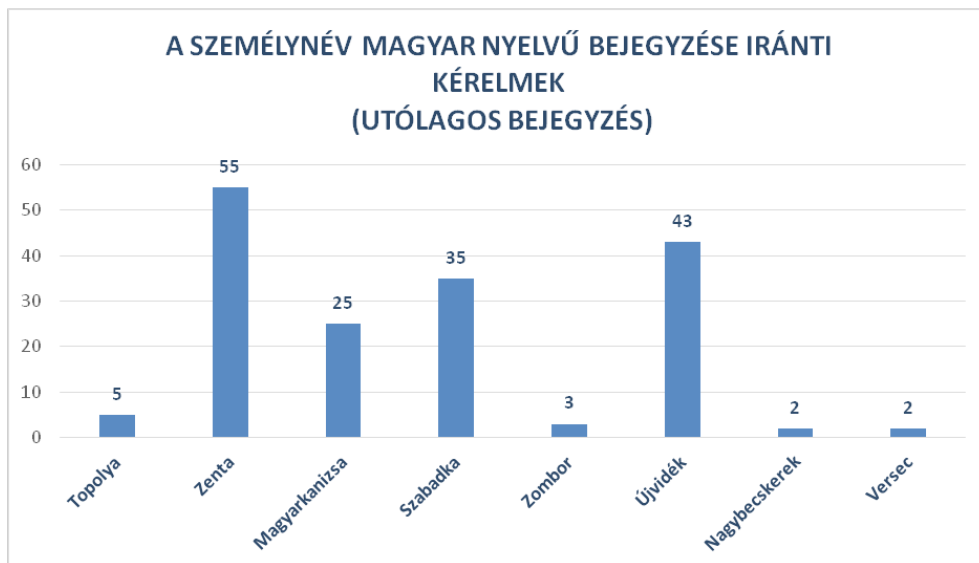
¹²Részletes adatok a helyi önkormányzati egységek látogatásáról szóló fejezetben.

Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy a születési anyakönyvbe való úgynevezett rendes bejegyzésen múlik e jog további érvényesítése. Ahhoz, hogy a nemzeti kisebbség tagja érvényesíthesse személynevének a személyi igazolványába eredeti alakjában való feltüntetéséhez való jogát, feltétlenül át kell adnia anyakönyvi kivonatát, állampolgársági bizonylatát, melyekben a neve az eredeti alakjában van beírva, és követelnie kell, hogy nevét a személyi igazolványba is ebben az eredeti formájában írják be. Az említett példa tükrözi legjobban, a születési anyakönyvbe való alapbejegyzés szabályosságának kivételes fontosságát.

A polgári jogvédő kérdőívére válaszoló 26 helyi önkormányzati egység közül 2017-ben tíz helyi önkormányzati egységben kérelmezték személynevének az anyakönyvbe magyar nyelven és írással való bejegyzését. Ebben a 10 helyi önkormányzati egységben összesen **1047** kérelmet nyújtottak be a személynév magyar nyelven és írással történő anyakönyvi bejegyzése iránt.

A személynév magyar nyelven és írással történő utólagos anyakönyvi bejegyzését 2017-ben 8 helyi önkormányzati egységben kérelmezték. Ebben a 8 helyi önkormányzatban összesen 170 kérelmet adtak át a személynév magyar nyelven és írással történő anyakönyvvezése iránt.

A Zentáról érkezett adatok a magyar nemzeti kisebbség magas fokú tájékozottságára utalnak. Az anyakönyvi alapbejegyzés iránti 496 kérelem megfelelően tükrözi a lakosság struktúráját ebben a községben.

A személynév magyar nyelven való kiválasztásához és használatához való jog érvényesítése a szüléseteken

A polgári jogvédő arra törekedve, hogy minél több adatot gyűjtsön össze a személynév magyar nyelven és írással történő bejegyzéséhez való jog érvényesítéséről, a Vajdaság autonóm tartományi szülésetektől is kérte az adatokat a 2017-ben magyar nyelven és írással bejelentett személynevek számáról.¹³

Ezek az adatok különösen fontosak voltak, mivel a születés bejelentése és a gyermek személynevének kiválasztása most az egészségügyi intézményben történik. Az adatok fontosak voltak azért is, mert magyarázatot adtak/megindokoltak egyes említett adatokat. Konkrétan, például, hogy a felméréssel felölelt egyes községekben, amelyekben a magyar nemzeti kisebbség nagyobb számban él, nem nyújtottak be kérelmet a személynév magyar nyelven és írással való bejegyzése iránt. Ez lehet annak következménye is, hogy az említett községekben nincs szülészet, tehát nincs születési bejelentés sem a születési anyakönyvbe.

¹³ Az adatok a kormányfő kabinetjéből érkeztek – a reformcsoporttól, amely a „Bebo, dobro došla na svet/„Bébi, Isten hozott e világon” programot koordinálja.

Az elektronikus születési bejelentő formanyomtatványa az, amely alapján a gyermek születésének ténye, valamint a személynév bejegyzése az egészségügyi intézményben a születési anyakönyvbe bejegyzésre kerül, beleértve a nemzeti kisebbség helyesírási szabályai szerinti bejegyzést.

A szülészeten alkalmazott elektronikus bejelentő lap lehetővé teszi a szülők számára, hogy az újszülött személynévnek kiválasztását, lakóhelyének és egészségügyi biztosításának bejelentését, állampolgárságának meghatározását a gyermek születése szerinti egészségügyi intézményben intézzék el. Az eljárás egyszerű és nem kell külön az anyakönyvvezetőnél megjelenni.¹⁴

Az intézmény neve	Magyar nyelven bejegyzett személynév 2017-ben ¹⁴
Hadzsi János Egészségház, Topolya	118
Szabadkai Közkórház	130
Dorđe Joanović Közkórház, Nagybecskerek	0
Nagykikindai Közkórház	~ 4
Zentai Közkórház	1
Verseci Közkórház	0
Pancsovai Közkórház	0
Dr. Radivoj Simonović Közkórház, Zombor	~ 3
Vajdasági Klinikai Központ, Újvidék Nőgyógyászati és Szülészeti Klinika	~ 40
Verbászi Közkórház	~ 4
Mitrovicai Közkórház	0

A helyi önkormányzati egységekben foglalkoztatottak, akik beszélnek és írnak magyarul

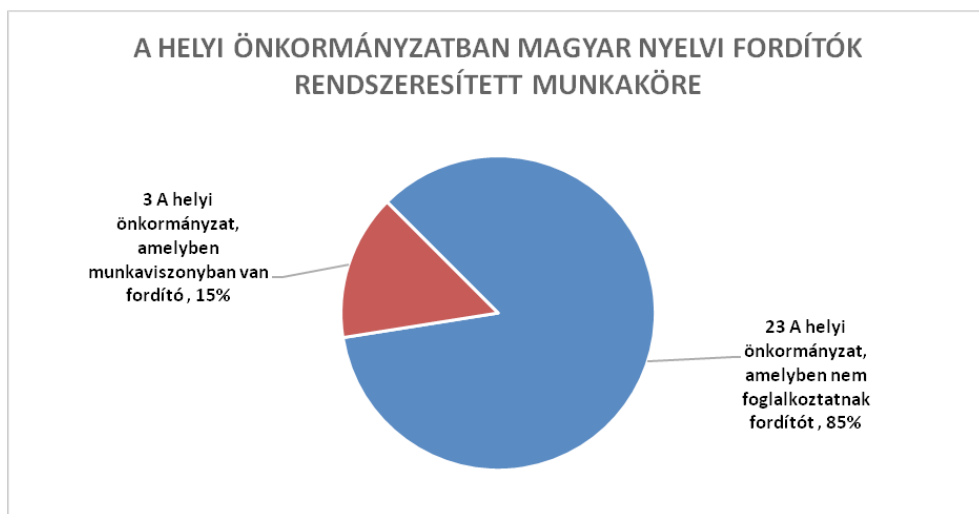
Külön bátorító tény, hogy a 26 beérkezett válaszból 25 helyi önkormányzati egységben a foglalkoztatottak beszélnek és írnak magyarul.¹⁵ A magyar nyelvet beszélők munkakörei nagyon különbözőek. Így a különböző községekben vannak felügyelői munkakörbe, a társadalmi tevékenységek osztályain munkakörbe, anyakönyvvezetői, építészeti engedélyek kiadására,

¹⁴ Megjegyzés: a 2017-ben a szülészeten magyar nyelven bejegyzett személynévek száma nem egyezik az egyes községek illetékes anyakönyvi adataival, ami abból következhet, hogy a szülők a kórház helyett az anyakönyvvezetőnél adták át kérelmüket a személynév magyar nyelven való bejegyzése iránt.

¹⁵ Hódság az egyetlen község, amelyben nincs magyarul beszélő alkalmazott.

képviselő-testületi feladatok ellátására, küldönci, gépkocsivezetői munkakörbe beosztott személyek, az alkalmazottaktól a tisztségviselőkhig.

Sok községben/városban a munkakörök besorolásáról szóló belső szabályzatban rendszerezett munkahelyeken szükséges a magyar nyelvtudás és írás ismerete. Meg kell említeni a hivatásos fordítók kérdését is, mert a rendelkezésre álló adatok szerint Szabadka Város Közigazgatási Hivatalában, Ada, Magyararkanizsa és Zenta községben hivatásos magyar nyelvi fordítók dolgoznak.

Fontos megemlíteni azt is, hogy nyitott kérdés a helyi önkormányzatokban dolgozók magyar nyelvtudásának és íráskészségének szintje, nagyon sokféle változat tapasztalható – az alaptudástól és az ügyfelekkel való alapvető kommunikációs szinttől a haladó szintig, egészen a közigazgatás eljárás magyar nyelven való lefolytatásának és az aktusok magyar nyelven való kidolgozásának szintjéig.

VÁROS/KÖZSÉG	A FOGLALKOZTATOTTAK ÖSSZLÉTSZÁMA ¹⁶	A MAGYAR NYELVET ISMERŐ FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMA
1. Zenta	69	69
2. Topolya	72	42

¹⁶ A foglalkoztatottak összlétszáma az állandó munkaviszonyban levőket, a kinevezett személyeket és tisztségviselőket, ahatarozott időre felvett munkavállalókat, az ideiglenes és időszakos munkák végzésére alkalmazott egyéneket foglalja magában. A helyi önkormányzati egységekben a magyar nyelvet ismerő foglalkoztatottak számára vonatkozóan 26 helyi önkormányzati egységből kaptunk adatokat.

3. Szabadka	291	190
4. Pancsova	316	7
5. Kevevéra	97	5
6. Törökbecse	67	6
7. Titel	49	1
8. Zichyfalva	57	2
9. Antalfalva	82	8
10. Törökkanizsa	33	9
11. Magyarkanizsa	66	66
12. Zombor	177	19
13. Hódság	84	0
14. Verbász	152	12
15. Kúla	110	5
16. Újvidék	1313 ¹⁷	14
17. Szenttamás	56	6
18. Temerin	64	12
19. Nagybecskerek	345	24
20. Versec	151	3
21. Apatin	93	5
22. Csóka	40	40
23. Magyarcsernye	37	7
24. Bács	66	1
25. Nagyikinda	155	9
26. Szécsány	48	3

Kérelmek a közigazgatási eljárás magyar nyelven való lefolytatása iránt a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap fiókintézeteiben/ kirendeltségeiben

Ahogy az már említettük az Alap minden fiókintézete/kirendeltsége válaszolt a polgári jogvédőnek a magyar nyelv és írás hivatalos használatával kapcsolatos kérdőívére. Az összegyűjtött adatokból kiderült, hogy a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap egyetlen kirendeltségében sem nyújtottak be kérelmet közigazgatási eljárás magyar nyelven és írással való lefolytatása iránt.

¹⁷ A foglalkoztatottak létszáma az Újvidéki Városi Közigazgatási Hivatalra, a külön szervezetekre és szolgálatokra vonatkozik.

Kérelmek az egészségbiztosítási kártya magyar nyelvű változatának kidolgozása iránt

2017-ben a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap minden kirendeltségében nyújtottak be kérelmet az egészségbiztosítási kártya magyar nyelvű változatának kidolgozása iránt.¹⁸ Összesen **11 995** egészségbiztosítási kártyát adtak ki magyar nyelven és írással.

A legtöbb egészségbiztosítási kártyát magyar nyelven és írással az Észak-bácskai körzet szabadkai székhelyű fiókintézetében adták ki, a topolyai és kishegyesi kirendeltségekkel együtt. Az említett fiókintézet területén **8781** egészségbiztosítási kártyát adtak ki.

Ezzel ellentétben a Közép-bánáti körzet nagybecskereki székhelyű fiókintézetében, a törökbecsei, magyarcsérnyei, begaszentgyörgyi és szécsányi kirendeltségekben többszörösen kevesebb, **45** egészségbiztosítási kártya készült magyar nyelven, ami a magyar nemzeti kisebbség számbeli arányára utal a taglalt térségben.

Az Észak-bánáti körzet fiókintézete Nagyikinda székhellyel, Magyarkanizsa, Zenta, Ada, Csóka és Törökkanizsa kirendeltségekben összesen **2607** magyar nyelvű egészségbiztosítási kártyát adott ki.

A Nyugat-bácskai körzet zombor székhelyű fiókintézete Apatin, Hódság és Kúla kirendeltségekben **48** egészségbiztosítási kártyát adott ki magyar nyelven és írással.

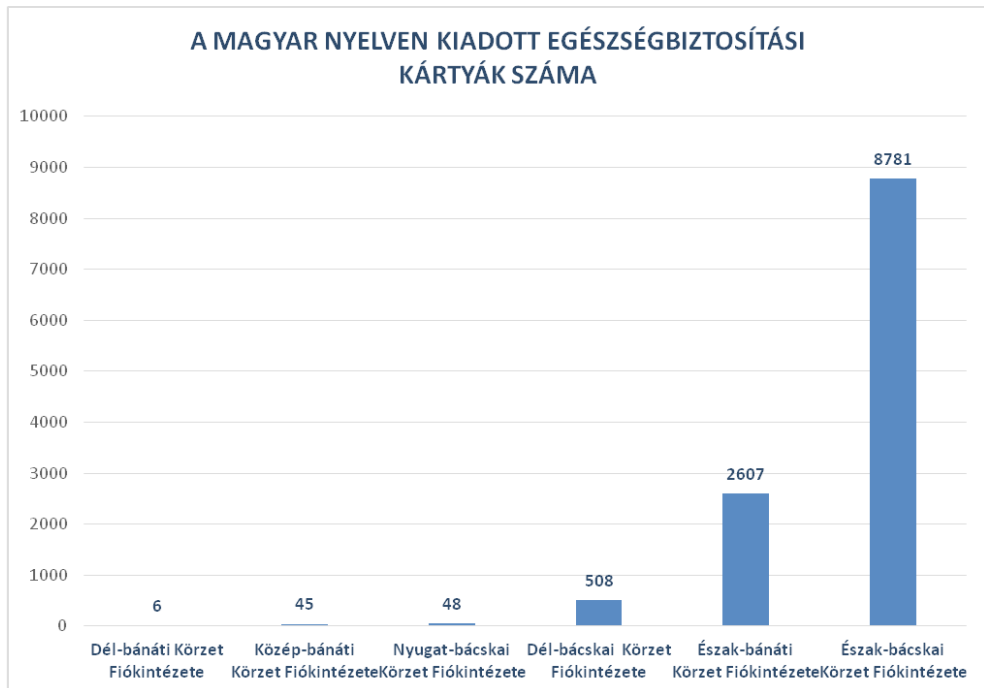
A Dél-bácskai körzet újvidéki székhelyű fiókintézete Szenttamás, Óbecse, Verbász, Palánka, Petróc, Zsablya, Titel, Temerin, Belcsény és Bács kirendeltségekben **508** egészségbiztosítási kártyát adott ki magyar nyelven.

A Dél-bánáti körzet pancsovai székhelyű fiókintézete Zichyfalva, Ópáva, Antal falva, Alibunár, Versec, Fehértemplom és Kevevára kirendeltségeiben nem nagy számban nyújtottak be kérelmet magyar nyelvű egészségbiztosítási kártya kiadása iránt - mindössze **6** magyar nyelvű egészségbiztosítási kártyát állítottak ki.

Ebből arra lehet következtetni, hogy azokban a községekben, ahol nagyobb a magyar lakosság részaránya, több kérelmet nyújtottak be magyar nyelven és írással kiállított egészségbiztosítási kártya kiadása iránt. Ez különböző okok következménye lehet, amelyeket most csak találgatni lehet a legközelebbi, átfogóbb és részletesebb felmérésig, mint az a tény is, hogy a magyar nyelv többször van hivatalos (és „nem hivatalos”) használatban

¹⁸ A kiadott egészségbiztosítási kártyákra vonatkozó adatok összesítettek, azokra a fiókintézetekre is vonatkoznak, amelyek kirendeltségeiben nem nyújtottak be kérelmet magyar nyelven és írással kiállított egészségbiztosítási kártya kiadása iránt.

a helyi szervezeteknek a polgárok jogairól való tájékoztatásban végzett lelkiismeretesebb munkájával.

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap fiókintézeteiben/kirendeltségeiben foglalkoztatottak, akik ismerik a magyar nyelvet és írást

Ami a magyar nyelv és írás ismeretét illeti az Alap fiókintézeteiben/kirendeltségeiben, azaz akik hivatalos használatban levő nyelvként ismerik a magyar nyelvet, a helyzet kissé eltér a helyi önkormányzatokban foglalkoztatottak nyelvtudásától. A hozzáférhető adatok alapján 13 kirendeltségben nincs senki, aki tudna beszélni és írni magyarul.

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap fiókintézetei	A FOGLALKOZTATOTTAK ÖSSZLÉTSZÁMA ¹⁹	A MAGYARUL TUDÓ FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMA
1. Észak-bácskai körzet szabadkai székhelyű fiókintézete Topolya és Kishegyes kirendeltségek	36	9

2. Közép-bánáti körzet-nagybecskereki székhelyű fiókintézete Törökbecse Magyar-csernye Begaszent-györgy Szécsány kirendeltségek	51	1
3. Észak-bánáti körzet nagykikindai székhelyű fiókintézete Magyarakanizsa, Zenta, Ada, Csóka Törökkanizsa kirendeltségek	47	8
4. Nyugat-bácskai körzet zombori székhelyű fiókintézete Apatin, Hódság, Kúla kirendeltségek	46	2
5. Dél-bácskai körzet újvidéki fiókintézete Szenttamás, Óbecse, Verbász, Palánka, Petróc, Zsablya, Titel, Temerin, Belcsény és Bács kirendeltségek	129	4 foglalkoztatott a Szenttamás (1), Óbecse (2) és Temerin (1) kirendeltségekben ²⁰
6. Dél-bánáti körzet pancsovai székhelyű fiókintézete Zichyfalva, Ópáva, Antalfalva, Alibunár, Versec, Fehértemplom, Kevevára	81	3 foglalkoztatott - a Pancsovai Fiókintézetben (2) és az Antalfalvai Kirendeltségben (1) ²¹

¹⁹ A foglalkoztatottak összlétszáma az állandó munkaviszonyban levőket, a kinevezett személyeket és tisztségviselőket, a határozott időre foglalkoztatott munkavállalókat és az ideiglenesen és időszakosan alkalmazottakat foglalja magában.

²⁰ A Verbász, Palánka, Petróc, Zsablya, Titel, Belcsény és Bács kirendeltségekben egyetlen foglalkoztatott sem tud magyarul.

²¹ Zichyfalva, Ópáva, Antalfalva, Alibunár, Versec, Fehértemplom, Kevevára kirendeltségekben nincsenek magyarul tudó foglalkoztatottak.

A HELYI ÖNKORMÁNYZATI EGYSÉGEK BEN ÉS A KÖZTÁRSASÁGI EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAP FIÓKINTÉZETEIBEN ÉS KIRENDELTSÉGEIBEN FOLYTATOTT BESZÉLGETÉSEK

A szóban forgó terület helyzetének áttekintését szolgáló lényeges tények megállapítása, határozatok meghozatala és esetleges intézkedések foganatosítása céljából a polgári jogvédő 15 helyi önkormányzatba látogatott el, ahol beszélgetéseket folytatott a községi/városi közigazgatási hivatalok és a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap fiókontézetek/ kirendeltségének képviselőivel. A beszélgetések folyamán a polgári jogvédő célja az volt, hogy közvetlenül a helyi önkormányzatokban és a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap munkavállalóitól értesüljön a problémákról, ha ilyenek felmerülnének A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény alkalmazásával kapcsolatban, és milyen megoldásokat és lehetőségeket látnak a felsorolt szervezetekben dolgozók e terület helyzetének javítására.

Emlékeztetőül, ezekben a helyi önkormányzati egységekben terepi adatgyűjtést végeztek a törvényben előírt köteleességek teljesítéséről, hogy a szerb nyelv és cirill írásmód mellett magyar nyelven és írással, azaz kétnyelvűen, fel vannak-e tüntetve a táblákon a szervezetek elnevezései és más közfeliratok, a települések, az utcák és terek neve.

Nem téveszthető szem elől a tény, hogy a helyi önkormányzatok nem rendelkeznek arra vonatkozó adattal, hány személy fordult hozzájuk szóban magyar nyelven, ami miatt a polgári jogvédő sem kaphatott erről adatokat a megbeszélések folyamán. Ilyen adatok csak leíróan szerepelnek, azzal a megjegyzéssel, hogy a helyi önkormányzatok képviselőitől erednek.

Megbeszélések a községi/városi közigazgatási hivatalokban Újvidék Város Közigazgatási Hivatala²²

A polgári jogvédő beszélgetést folytatott Újvidék Város Közigazgatási Hivatalának vezetőjével és munkatársaival, akiktől megtudta, hogy a hivatalos nyelv- és íráshasználathoz, jelen esetben a magyar nyelv és írás használatához való jog érvényesítése magas szinten van, a magyar nemzetiségű polgárok mint nemzeti kisebbségek tagjai tájékozottak szavatolt jogaikról. Nevezetesen, a munkatársak kifejtették, úgy ítélik meg, nincsenek nagyobb problémák a hivatalos nyelv és írás használata terén, mert a polgárok, de a szóban forgó teendőket ellátó tisztviselők is jól ismerik ezt a területet. A magas fokú tudatosság ellenére, az anyakönyvi hivatalokban továbbra is ki van tűzve a nemzeti kisebbségek azon jogára vonatkozó tájékoztatás, hogy joguk van személynevüknek a nemzeti kisebbség nyelvén és írásával való anyakönyveztetéséhez, ami mindenképpen jó gyakorlat.

Újvidék Városi Közigazgatási Hivatala nem foglalkoztat hivatásos magyar nyelvi fordítót, mert mint elmondták, a szükségleteik alapján nincs igény állandó munkaviszonyban levő fordítóra. Minden évben a költségvetésből egy meghatározott összeget különítenek el fordító szükség szerinti alkalmazására.

A látogatás alkalmával megállapították, hogy a táblák A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvénnyel összhangban - többnyelvűek.

A városi önkormányzat képviselői kiemelték, hogy az anyakönyvvezetők megfelelő tudással rendelkeznek a hivatalos nyelv- és íráshasználat terén, ezért nem szükséges további képzésük. Ugyanakkor kifejtették, hogy a helyi önkormányzati szervezetekben dolgozók kisebbségi nyelvtanulására kellene anyagi eszközöket biztosítani.

Ada Község Közigazgatási Hivatala²³

A Községi Közigazgatási Hivatal²⁴ képviselői elmondták, hogy nagy számban fordulnak hozzájuk magyar nyelven, de jobbra csak szóban. Ada község esetében figyelembe kell venni, hogy a község lakosságának 75%-a magyar nemzetiségű. A határozatokat két nyelven adják ki, a képviselő-testületi anyagokat lefordítják, de a Községi Tanács anyagait már nem.

²² A látogatás 2018. április 12-én volt Újvidéken.

²³ A látogatásra Adán, Magyararkanizsán és Zentán 2018. április 16-án került sor.

²⁴ Ada község nem küldött választ a kérdőívre, a beszélgetés folyamán azonban képviselői minden szükséges adatot közöltek.

Annak ellenére, hogy az anyakönyvvezetők tudnak magyarul, anyakönyvezések nincsenek ezen a nyelven, mert a község területén nincs születés. Időnként megjelennek kérelmek személynév magyar nyelven való utólagos bejegyzése iránt, ezzel kapcsolatban a közigazgatási hivatal képviselői megjegyezték, hogy a magyar nemzeti kisebbség tagjai ezen jogukkal már már korábban is éltek, mert tudomásuk van róla. Kiemelték, hogy a magyar nevek katalógusa fontos eszköz lenne az anyakönyvvezetők részére, amely előrelendítené az eljárást.

Ada község 46 foglalkoztatottja közül mindenki ismeri a magyar nyelvet és írást, közülük egy hivatalos fordító. A községi szervek tábláinak feliratai szabályosak.

Az, amit fontos megjegyezni Ada községgel kapcsolatban, és amit a közigazgatási hivatal képviselői is hangsúlyoztak, a szerb nyelv ismeretének a problémája. Ezen az alapproblémán túl ez a Szerb Köztársaság többségi nemzetével való szótértés ellehetetlenülése, melynek komolyabb következményei a további iskoláztatásban, valamint a magyar nemzeti kisebbség tagjainak foglalkoztatásában, a közérdekű eseményekben való részvételében, és általában a szélesebb társadalmi folyamatokba való bekapcsolódásában nyilvánulnak meg.

Magyarkanizsa Község Közigazgatási Hivatala

Magyarkanizsa polgárai szintén magyar nyelven beszédben fordulnak a Községi Közigazgatási Hivatalhoz. A kérelmek formanyomtatványai kétnyelvűek, de a polgárok jelentéktelen számú kérelmet adtak be magyar nyelvű határozat kiadása iránt.

Az önkormányzati szerv képviselői tájékoztatták a polgári jogvédőt, hogy a községben egy hivatalos fordító dolgozik, és úgy ítélik meg, hogy ez fedezi a magyar nyelv és írás használata iránti szükségleteket. Továbbá, a közigazgatási hivatal képviselőinek véleménye szerint a foglalkoztatottak, főképpen az anyakönyvvezetők jól ismerik a magyar nyelv és írás hivatalos használatának területét, ezért e téren nincs szükségük továbbképzésre. Figyelemmel az elhangzott megállapításokra, a közigazgatási hivatal képviselői úgy vélik, hogy nincs szükség a személynévnek a nemzeti kisebbségek nyelvén és írásával történő bejegyzéséhez érvényesíthető jogra vonatkozó tájékoztatást kiegészíteni.

A táblák szövege a törvénnyel összhangban van, azaz kétnyelvű.

Zenta Község Közigazgatási Hivatala

Zenta Község Közigazgatási Hivatala, ahogyan azt már a felmérés folyamán kiemeltük, a legnagyobb számú kérelmet jegyzi a magyar nyelven és írással folytatott közigazgatási eljárás iránt, azaz 2017-ben 555 erre irányuló kérelmet nyújtottak be. A községben a polgárok magyar nyelven, szóban fordulnak a hivatalhoz, amelyben a tisztviselők ismerik a magyar nyelvet. Egy hivatalos fordító is dolgozik, de meghatározott költségvetési eszközökből fedezni tudják további fordítók szükség szerinti alkalmazását. A közigazgatási hivatal képviselőinek véleménye szerint a polgárok ismerik a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos használatával kapcsolatos jogait. A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvényt következetesen végrehajtják, amire a magyar nyelven és írással folytatott közigazgatási eljárás iránti nagyszámú kérelem is utal.

A község névtáblája a törvénnyel összhangban van kitűzve, azaz kétnyelvű.

A közigazgatási hivatal képviselői rámutattak arra, hogy a köztársasági szervek fiókintézeteiben és kirendeltségeiben nehézségekbe ütköznek azok, akik magyarul fordulnak hozzájuk, de a magyar nyelvű kérelmek benyújtásakor is. Elmondták, hogy az Adóhivatalban, a Földhivatali Nyilvántartásban, a Köztársasági Egészségbiztosítási Alapban, a Köztársasági Nyugdíj- és Rokkantsági Biztosítási Alapban visszautasítják a magyar nyelven írt kérvényeket.

A Zentai Községi Közigazgatási Hivatal képviselőinek véleménye szerint Zenta községben, ugyanúgy mint Ada községben is egy meghatározott számú magyar nemzetiségű polgár nem ismeri jól a szerb nyelvet és írást.

Ami a foglalkoztatottak továbbképzését illeti, különösen az anyakönyvvezetők esetében, a közigazgatási hivatal képviselői kiemelték, hogy nagy tapasztalattal rendelkeznek a magyar nyelv hivatalos használatában, így anyakönyvvezetők támogatást és szaksegítséget nyújthatnak azoknak a községeknek, amelyekben az ezen a szakterületen alkalmazottak nem szereztek elegendő tapasztalatot és tudást.

Szabadka Város Közigazgatási Hivatala ²⁵

A Szabadkai Városi Közigazgatási Hivatalban, ahogyan azt már említettük, a hivatalos nyelvhasználat gördülékenyen valósul meg. A Közigazgatási Hivatal Ügyfélszolgálati Központjában a város területén hivatalos

²⁵ A látogatásra Szabadkán és Zomborban 2018. április 17-én került sor.

használatban levő mindegyik nyelvet, így a magyart is lehet használni. A polgárok magyar nyelven szóban és írásban fordulhatnak a Hivatalhoz beadványaikkal, és nagy számban adják ki a határozatokat is magyar nyelven. Nemrég óta, a nemzeti kisebbségek nyelvein elérhető egy portál, az applikáció pedig, amelyet a Városi Közigazgatási Hivatalban foglalkoztatottak napi munkájuk során használnak, egy helyen összpontosítja a nemzeti kisebbségi nyelveket.

A Közigazgatási Hivatala képviselőinek véleménye szerint a polgárokban tudatosultak jogaik, amelyeket nemzeti kisebbség tagjaként érvényesíthetnek, amihez mindenképpen hozzájárul a három nemzeti kisebbség szabadkai székhelyű nemzeti tanácsa.²⁶ A Városi Közigazgatási Hivatal két hivatalos fordítót alkalmaz, de sok alkalmazott is ismeri a magyar nyelvet, ugyanakkor minden évben a költségvetésből egy meghatározott összeget különítenek el, hogy szükség esetén további fordítók szolgáltatásait vehessék igénybe.

A táblák a szervek elnevezésével, a törvénnyel összhangban kétnyelvűek.

A Közigazgatási Hivatalban hangsúlyozták, hogy foglalkoztatottjaik magyar nyelvű tanfolyamokra jártak, amelyekre az eszközöket a Tartományi Oktatási, Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Kisebbségi – Nemzeti Közösségi Titkárság biztosította. Kifejtették azt is, hogy a kisebbségi nyelvtanfolyamokat a foglalkoztatottak részére továbbra is folytatni kell.

Zombor Város Közigazgatási Hivatala

A Zombori Városi Közigazgatási Hivatalhoz ügyfeleik magyarul időnként, de inkább szóban és nem írásban fordulnak. A magyar nyelv- és írás-használat érvényesítéséhez való jog biztosítva van, mert egyes foglalkoztatottak tudnak magyarul, így a polgárok magyar nyelven kapnak választ. A Zombori Városi Közigazgatási Hivatal szabályzata rendszeresített munkakört irányoz elő a magyar nyelvi fordító számára, ami nincs betöltve, mert nem lehet új munkavállalókat foglalkoztatni. Ezzel kapcsolatban a jelenlevők véleménye, hogy kellene fordítót alkalmazni, ne pedig más munkakörben dolgozó magyarul tudó egyének végezzék ezt a munkát.

Más községi/városi közigazgatási hivataloktól eltérően, a Zombori

²⁶ A Szabadkán székelő nemzeti kisebbségi nemzeti tanácsok a bunyevác, a magyar és a horvát. Pillanatnyilag Szabadka a székhelye a Zsidó Községek Egyesületének és a Német Nemzeti Kisebbség Nemzeti Tanácsának is van irodája Szabadkán.

Városi Közigazgatási Hivatal képviselői kifejtették, hogy szerintük a polgárok nem ismerik a magyar nyelv hivatalos használatával kapcsolatos jogait, ezért erről tájékoztatni kell őket.

Egyben megállapították, hogy az Anyakönyvi Hivatal hirdetőtábláján nincs kifüggesztve tájékoztatás a személynév nemzeti kisebbségi nyelven és írással való bejegyzéséhez való jogról.

A táblák a hivatalos nyelv- és íráshasználati törvénnyel összhangban vannak.

A Zombori Városi Közigazgatási Hivatalban szintén jelentősnek tartják a foglalkoztatottak számára szervezett nemzeti kisebbségi nyelvi tanfolyamokat, és szorgalmazzák további szervezésüket.

Hódság Község Közigazgatási Hivatala

Mivel Hódság községben csekély százalékarányú a magyar nemzeti kisebbség,²⁷ itt nem volt példa sem szóbeli, sem írásbeli kérelemre. A felmérésben részt vevők között Hódság község az egyetlen, amelyben nincs egyetlen magyarul tudó foglalkoztatott sem. Tekintet nélkül a szóban forgó tényre, abban az esetben, ha valaki azzal a kérelemmel fordulna hozzájuk, hogy magyar nyelven igényeli az eljárás lefolytatását, a község fordítót alkalmazna.

A Községi Közigazgatási Hivatal képviselőinek véleménye szerint a magyar nemzeti kisebbség tagjai ismerik a magyar nyelv és írás hivatalos használatával kapcsolatos jogait, ennek ellenére szerb nyelven fordulnak hozzájuk. A Hivatalban megtalálható a tájékoztatás a személynév nemzeti kisebbségi nyelven és írással való bejegyzésének lehetőségéről. A táblák magyar nyelven és írással is ki vannak függesztve.

E tekintetben a látogatás és a beszélgetések után is nyitott kérdés marad, hogy a polgárok nem óhajtanak élni azon jogukkal, hogy magyarul forduljanak a szervekhez, vagy tudják, hogy a községben nincs magyarul beszélő foglalkoztatott, ezért az eljárás elhúzódhat, míg nem alkalmaznak fordítót. A Közigazgatási Hivatal képviselői nem tudták bizonyossággal megállapítani, mi a tényleges oka, hogy kevés kérelmet nyújtanak be hozzájuk magyar nyelven.

²⁷ A népszámlálási adatok szerint Hódság község területén 3,94% az ott élő magyar nemzeti kisebbség részaránya.

***Kúla Község Közigazgatási Hivatala*²⁸**

A Kúlai Községi Közigazgatási Hivatal a beszélgetésen megjelent képviselőinek tudomása szerint ebben a községben 1993 óta nem volt magyar nyelven és írással benyújtott kérelem. A tisztviselők között azonban vannak magyarul beszélők, és kérelem esetén az eljárást is le tudnák folytatni. Ami a magyar nemzeti kisebbségnek a magyar nyelv és írás hivatalos használatával kapcsolatban szavatolt jogainak ismeretét illeti, a Községi Hivatal képviselői nem tudják megítélni, hogy a polgároknak van-e megfelelő tudomásuk róla, de meg kell jegyezni, hogy a Hivatalban a hivatalos nyelv- és íráshasználati jog érvényesítéséről nincs kifüggesztve a tájékoztatás.

Verbász Község Közigazgatási Hivatala

A Verbászi Községi Közigazgatási Hivatal képviselőinek tudomása szerint nem volt sem szóbeli, sem írásbeli magyar nyelvű kérelem, a községi formanyomtatványok le vannak fordítva magyar nyelvre és elérhetők a község internetes honlapján is. A község képviselői úgy vélik, hogy a magyar nemzeti kisebbség jól tájékozott az őt megillető jogokról, ennek ellenére a foglalkoztatottak továbbra is informálják a polgárokat ezzel kapcsolatos jogaikról, ugyanakkor a szóban forgó jogokról szóló tájékoztatás hiányzik a a hirdetőtábláról. A községiek elmondták, hogy nincs elegendő anyagi eszközük a többnyelvű táblák kidolgozására, melynek következtében több tábla nincs összhangban a hivatalos nyelv- és íráshasználati törvénnyel.

***Szenttamás Község Közigazgatási Hivatala*²⁹**

A Községi Közigazgatási Hivatalban elmondták, hogy voltak szóbeli kérelmek, de írásban az ügyfelek nem adtak be kérelmet magyar nyelven. A Község a hivatalos lapokat lefordíttatta magyar nyelvre. A többi községekhez hasonlóan, itt sincs munkaviszonyban foglalkoztatott fordító, de a fenti célra meghatározott eszközöket elkülönítene a költségvetésből. A táblák a feliratokkal a törvényrendeletekkel összhangban vannak. A Szenttamási Községi Közigazgatási Hivatal képviselőinek véleménye szerint a magyar nemzeti kisebbség jól értesült jogairól. Végül, a megbeszélés résztvevői kifejtették azon véleményüket, hogy hasznos lenne a foglalkoztatottnak tanfolyamot tartani a hivatalos nyelv- és íráshasználatról és a személynév bejegyzéséről.

²⁸ A látogatásra Hódságon, Kúlán és Verbászon 2018. április 18-án került sor.

²⁹ Szenttamáson és Temerinben a látogatás 2018. május 7-én zajlott le.

Temerin Község Közigazgatási Hivatala

A Temerini Községi Községi Közigazgatási Hivatalban elmondták, hogy vannak magyar nyelvű szóbeli kérelmek, és ők ezeket az alkalmakat kihasználják arra, hogy a polgárokat tájékoztassák az eljárások magyar nyelven történő lefolytatásának lehetőségéről, ilyen kérelmeket azonban nem nyújtottak be. Temerin községben rendszeresített fordítói munkakör van szabályzatban foglalva, a szóba forgó munkát azonban az anyakönyvvezető végzi, aki sokszor nem győzi lefordítani a sok anyagot magyar nyelvre.

A Községben elmondták, hogy létszám-stop miatt nem vehetnek fel újabb munkavállalókat. Ugyanakkor hangsúlyozzák, hogy a polgárok nem kérik az eljárások magyar nyelven való lefolytatását, mert attól tartanak, hogy ez meghosszabbítaná az eljárás időtartamát. Jó gyakorlat, hogy minden értesítést mindkét nyelven, magyarul és szerbül is kifüggesztenek.

A Temerinben kijelentették azt is, hogy hiányoznak az anyagi eszközök a hivatalos nyelv- és írás használathoz, ami elsősorban a helységnevtáblák lecserélése terén nyilvánul meg.

Nagybecskerek Város Közigazgatási Hivatala³⁰

A Nagybecskereki Városi Közigazgatási Hivatalhoz időnként és leginkább szóban fordulnak az ügyfelek magyar nyelven, amit a Városi Hivatalban úgy értelmeznek, hogy talán a polgárok nincsenek eléggé értesülve hivatalos nyelvhasználati jogaikról. A Városi Közigazgatási Hivatal kifüggesztette az Anyakönyvi Hivatalban a személynév nemzeti kisebbségi nyelven és írással való bejegyzésnek lehetőségéről szóló tájékoztatást. Jelentős kiemelni, hogy a Városi Közigazgatási Hivatalban elmondták, az anyakönyvvezetők számára hasznos lenne a magyar névkatalógus, ami előreleendő eljárássukat. Hangsúlyozták továbbá azt is, jó lenne a foglalkoztatottak számára nemzetiségi nyelvtanfolyamot szervezni.

Versec Város Közigazgatási Hivatala

A Verseci Városi Közigazgatási Hivatalhoz nem fordult senki magyar nyelven, a Hivatalnak nincs munkaviszonyban levő fordítója, ezért szükség szerint, az anyakönyvvezető a fordító. A Városi Közigazgatási Hivatalban úgy vélik, hogy a magyar nemzeti kisebbség jól tájékozott jogairól, ennek ellenére a Hivatalban ki vannak függesztve a szükséges értesítések.

³⁰ A látogatásra Nagybecskereken és Versecen 2018. május 8-án került sor.

A Polgári jogvédővel folytatott beszélgetésben részt vevők elmondták, az anyakönyvvezetők eljárása során fontos eszközként szolgálna a magyar névkatalógus. A többnyelvű táblák a törvénnyel összhangban vannak.

*Szécsány Község Közigazgatási Hivatala*³¹

A Szécsányi Községi Közigazgatási Hivatalban úgy vélik, hogy a magyar nemzeti kisebbség jól értesült jogairól, ennek ellenére magyar nyelven senki sem adott be kérelmet. Ennek oka talán abban rejlik, hogy a községben csak egy foglalkoztatott beszél kommunikációs alapszinten magyarul, ami nem elegendő a közigazgatási eljárás lefolytatásához és a határozatok megfogalmazásához. Hangsúlyozták, hogy nagy szükség lenne az anyakönyvvezetők kiképzésére a személynév nemzeti kisebbségi nyelven és írással való bejegyzésének elsajátításához.

*Fehértemplom Község Közigazgatási Hivatala*³²

Ebben a Községi Közigazgatási Hivatalban azzal magyarázzák a magyar nyelvű beadványok elmaradását, hogy a magyar nemzeti kisebbséghez tartozó lakosság nem ismeri eléggé a jogait. A községben nincsenek kifüggesztve az értesítések, de kétnyelvű táblák vannak.

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap fiókjaitészeiben és kirendeltségeiben folytatott beszélgetések

Újvidéki Fiókjintézet

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Újvidéki Fiókjintézetnek a beszélgetésben részt vevő képviselői arról számoltak be, hogy nem voltak gondjaik a magyar nyelv és írás hivatalos használatával. Az egészségbiztosítási kártyák kidolgozása automatizált, tehát a kérelmet feldolgozó munkájába nem csúszhat hiba. Fontos megjegyezni, hogy a polgároknak az egészségbiztosítási kártyák kidolgozása iránti kérelmükben meg kell jelölniük, hogy a kártyát az anyanyelvükön és írásával állítsák ki. Mint a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap képviselői elmondták, a fiókjintézet-hez tartozó magyar nemzeti kisebbségi polgároknak tudomásuk van azon jogokról, hogy ezt az okmányt számukra anyanyelvükön is kiadhatják. A

³¹ A látogatásra Szécsány községben 2018. május 10-én került sor.

³² A látogatásra Fehértemplom községben 2018. május 11-én került sor.

beszélgetésben részt vevők azt is elmondták, hogy a kérelmező személynevét közvetlenül a személyi igazolványából másolják át. Tehát annak feltétele, hogy a nemzeti kisebbségi polgár neve az egészségbiztosítási kártyán a kérelmező nemzetisége szerinti nyelven legyen bejegyezve az, hogy a neve a személyi igazolványában is azon a nyelven és írásmóddal szerepel.

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap fiókintézetében nincs kifejezve a nemzeti kisebbségek azon jogára vonatkozó tájékoztatás, hogy az egészségbiztosítási kártyát nemzeti kisebbségük nyelvén is kiállíthatják számukra, amit a fiókintézetben foglalkoztatottak azzal indokolnak, hogy erre nincs szükség, mert ez a jog 2005 óta érvényben van.

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap fiókintézetének táblája a törvénnyel összhangban többnyelvű.

Adai Kirendeltség

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Adai Kirendeltségéhez, ugyanúgy, mint az ottani közigazgatási hivatalhoz nagy számban fordulnak magyar nyelven. A kirendeltség mindkét foglalkoztatottja egyaránt ismeri a magyar és szerb nyelvet és írást, így a kommunikáció zavartalanul folyik. A kirendeltség foglalkoztatottjai úgy vélik, hogy a magyar nemzetiségű polgárok ismerik arra vonatkozó jogukat, hogy az egészségbiztosítási kártyát magyar nyelven és írással is kérelmezhetik, ám az előző évben kevés ez iránti kérelemet nyújtottak be.³³ Ebből következően a kirendeltség hirdetőtábláján nincs a szóban forgó jog érvényesítésére vonatkozó tájékoztatás.

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap táblája a kirendeltségen nincs a törvénnyel összhangban, mert csak szerb nyelvű.

Magyarok Kirendeltség

A polgárok a kirendeltségben szóban magyar nyelven értekeznek, a foglalkoztatottak tudnak magyarul, és véleményük szerint a magyar nemzetiségű polgárok jól tájékozottak nemzeti kisebbségi jogaikról, ennek ellenére ki van tűzve az egészségbiztosítási kártyáknak nemzetiségi nyelven és írással való kiadásáról szóló tájékoztatás. A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap kirendeltségen levő táblája kétnyelvű.

³³ A benyújtott kérelmek és a kiadott kártyák számára vonatkozó adatok a fiókintézetek és a hozzájuk tartozó kirendeltségek összesített adatai.

Zentai Kirendeltség

A Zentai Kirendeltségben a polgárok beszédben magyar nyelven fordulnak az ügyintézőkhöz, de írásbeli kérelmet magyarul nem nyújtottak be.³⁴ A kirendeltségben dolgozó mindhárom foglalkoztatott ismeri a magyar nyelvet és írást, ezért úgy gondolják, nincs szükség hivatalos fordítóra.

Ezzel a gondolkodásmóddal összhangban a nemzeti kisebbségi nyelven és írással kiállított egészségügyi kártyákra jogosultságra vonatkozó tájékoztatás is hiányzik a hirdetőtábláról, és a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap intézménynév táblája sem a törvénnyel összhangban van kifüggesztve, hanem csak szerb nyelven és írással.

Szabadkai Fiókintézet

A Szabadkai Fiókintézetben elmondták, hogy a polgárok csak szóban fordulnak hozzájuk magyar nyelven, csupán egy magyar nyelvű írásbeli kérelmet nyújtottak be. Megjegyezték, hogy a kirendeltségnek nincs lehetősége fordító önálló alkalmazására, ezért igény esetén erről értesítik a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatóságát.

Ebben a fiókintézetben elhangzott az a vélemény, hogy jó lenne a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap formanyomtatványait a nemzetiségi kisebbségi nyelveken is kinyomtatni, nem pedig csak szerb nyelven és cirill betűs írással.

Az egészségbiztosítási kártyák nemzeti kisebbségi nyelven való kiadásának lehetőségéről nincs kitűzött tájékoztatás, amit úgy pótolnak, hogy a tisztviselők a kérelem átadása alkalmával erről tájékoztatják a polgárokat.

A Szabadkai Fiókintézet táblája a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap nevével nincs a hivatalos nyelv- és íráshasználati törvénnyel összhangban.

Zombori Fiókintézet

A Zombori Fiókintézetben nagyon ritka esetben használják a polgárok a magyar nyelvet szóban, írásbeli kérelmet pedig senki sem nyújtott be. Ebben a fiókintézetben úgy ítélik meg, hogy a polgároknak tudomásuk van jogaikról és a tisztviselők is tájékoztatják őket arról, hogy számukra az egészségbiztosítási kártyát a nemzeti kisebbségek nyelvén és írásával is kiállíthatják.

³⁴ A Zentai Községi Közigazgatási Hivatalban elmondták, a polgárok náluk szóvá tették, hogy az Egészségbiztosítási Alap kirendeltségében visszautasítják a magyar nyelven írt kérelmeket.

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap táblája nincs a törvénnyel összhangban, a fiókéntézet képviselőjének állítása szerint értesítették az Igazgatóságot a többnyelvű tábla beszerzésének szükségességéről.

Hódsági Kirendeltség

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Hódsági Kirendeltségben ugyanúgy, mint az ottani Községi Közigazgatási Hivatalban nem nyújtottak be magyar nyelvű kérelmet. Ám a polgárok szóban forgó jogának érvényesítéséről sincs kifüggesztve a tájékoztatás, és a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap táblája is csak szerb nyelvű.

Kúlai Kirendeltség

A Kúlai Községi Közigazgatási Hivataltól eltérően, a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Kúlai Kirendeltségében elmondták, hogy kaptak magyar nyelvű szóbeli kérelmeket, és a pillanatnyi igényeknek az ügyfélablaknál egy magyarul beszélő foglalkoztatott tesz eleget. A tájékoztatások hiányoznak, és a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap neve is a táblán csak szerb nyelven és írással olvasható. A Kúlai Kirendeltség 2017-ben kérte az Igazgatóságtól a többnyelvű táblát, de eddig még nem érkezett meg.

Verbászi Kirendeltség

A Verbászi Kirendeltségben sem voltak kérelmek magyar nyelven és írással. A kirendeltség képviselőivel folytatott beszélgetés alkalmával az a benyomás alakult ki, hogy a nincsenek megfelelő ismereteik a nemzeti kisebbség hivatalos nyelv- és íráshasználatának törvényes kötelezettségével kapcsolatban. A kirendeltségben ennek ellenére azt állítják, hogy a magyar nemzeti kisebbség tagjai megfelelő ismeretekkel rendelkeznek jogaikról. A kirendeltségen levő tábla nincs összhangban a hivatalos nyelv- és íráshasználati törvénnyel, mert csak szerb nyelvű.

Szenttamási Kirendeltség

Ahogy a Szenttamási Kirendeltség foglalkoztatottjai mondják, ritka a magyar nyelvű szóbeli kérelem. Hangsúlyozták, hogy az esetleges igény esetére van egy foglalkoztatott, aki tud magyarul.³⁵ Szintén úgy vélik, hogy a polgárok ismerik a magyar nyelvű egészségbiztosítási kártyák kérelmezésével kapcsolatos jogaikat, és ezzel az állásponttal összhangban nincs kifüggesztve a szóban forgó jog érvényesítésére vonatkozó semmilyen tájékoztatás. A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap táblája még az Alap előző elnevezése látható, amikor még Intézet volt, azaz Köztársasági Egészségbiztosítási Intézet elnevezéssel szerepelt, ez a tábla kétnyelvű. A tábla feliratát azonban össze kell hangolni a hivatalos, azaz a megváltozott elnevezéssel.

Temerini Kirendeltség

Ebben a kirendeltségben a foglalkoztatottak értesítik a polgárokat a magyar nyelvű egészségbiztosítási kártya igényléséhez és a magyar nyelven folytatott kommunikációhoz való jogukról, mert vannak magyarul beszélő foglalkoztatottjaik. A Temerini Kirendeltség biztosította a kétnyelvű táblát is.

Nagybecskereki Fiókintézet

A Nagybecskereki Fiókintézetben nem voltak sem szóbeli, sem írásbeli magyar nyelvű kérelmek. Meg kell jegyezni, hogy a fiókintézetben nincs magyar nyelvet ismerő foglalkoztatott, ezért igény esetén a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatóságához kellene fordulniuk. Hangsúlyozták, hogy véleményük szerint a polgárok ismerik jogaikat, mert nyújtottak be kérelmeket az egészségbiztosítási kártya magyar nyelven és írással való kiadása iránt, erre vonatkozó tájékoztatás azonban nincs kifüggesztve a hirdetőtáblájukon.

Verseci Kirendeltség

A Verseci Kirendeltségben nem volt példa sem szóbeli, sem írásbeli magyar nyelvű kérelemre. Hogy ez oka vagy következménye-e annak a ténynek, hogy a kirendeltségben nincsenek magyar nyelven beszélő

³⁵ A Szenttamási Kirendeltségben tett látogatás alkalmával kapott információ eltér a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatóságától kapott adattól, azaz, hogy nincs foglalkoztatottjuk, aki tudna magyarul.

foglalkoztatottak, válasz nélkül maradt kérdés. Többnyelvű tábla ugyan ki van függesztve, de a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap régi elnevezése áll rajta, amit feltétlenül ki kell cserélni. A hirdetőtáblán nem található egyetlen tájékoztatás sem, a foglalkoztatottak azon véleménye ellenére, hogy az értesítéseket a hivatalos használatban levő nyelveken is ki kellene tűzni.

Szécsányi Kirendeltség

Ebben a kirendeltségben a jó gyakorlat példája a hirdetőtáblán kifüggesztett magyar és szerb nyelvű értesítések. A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap táblája is többnyelvű. A Kirendeltségben azonban a fenti gyakorlat ellenére sem adtak át egyetlen kérelmet sem magyar nyelven és írással kiállított egészségbiztosítási kártya kiadása iránt, és a polgárok sem fordultak a kirendeltséghez magyar nyelven.

Fehértemplomi Kirendeltség

A Fehértemplomi Közigazgatási Hivataltól eltérően ebben a kirendeltségben azon a véleményen vannak, hogy a magyar nemzeti kisebbség tagjai ismerik jogaikat, de nem élnek velük. Az állítást alátámasztja az adat, hogy nem nyújtottak be kérelmet magyar nyelven és nem is kommunikáltak a kirendeltséggel magyarul. A többi kirendeltséghez hasonlóan itt is, ha hivatalos fordítóra lenne szükség, akkor a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatóságához kellene fordulni. A kirendeltségben kifejtették azon véleményüket, hogy olyan valakit kellene foglalkoztatni, aki ismeri a magyar nyelvet. A kirendeltségek egy jó részéhez hasonlóan az intézmény-név-tábla többnyelvű ugyan, de az Alap régi elnevezése áll még rajta.

Fontos megjegyezni, hogy a tábla kitézésének kérdése a szervek elnevezésével nem a fiókindézetek/ kirendeltségek hatáskörébe, hanem a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatóságának hatáskörébe tartozik, amely a táblák közbeszerzését végrehajtja.

Ki kell emelni, hogy a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap fiókindézetek és kirendeltségei önállóan nem alkalmazhatnak hivatásos fordítókat, ezért igény esetén a fordítókat kizárólag a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatósága alkalmazza, amely a meglátogatott összes kirendeltség és fiókindézet állítása szerint a költségvetésből eszközöket különít el erre a célra.

A MAGYAR NEMZETI TANÁCS TEVÉKENYSÉGÉNEK ÁTTEKINTÉSE³⁶

Már említésre került a polgári jogvédőnek a Magyar Nemzeti Tanács³⁷ elnökével és tagjaival megszervezett találkozója, akik fontos adatokat közöltek vele, és rámutattak a magyarországi gyakorlatban alkalmazott modell, a magyar nevek katalógusa használatának lehetőségére, amely alapján a személyneveket a születési anyakönyvbe bejegyzik. A Nemzeti Tanács a polgári jogvédőnek egyéb információkat is benyújtott a magyar nyelv és írás hivatalos használatának előmozdítása érdekében folytatott tevékenységéről.

A legjelentősebb törvények és jogszabályok fordítása magyar nyelvre

A Magyar Nemzeti Tanács internetes oldalán megtalálható a magyar nyelvre lefordított válogatott jogszabályok gyűjteménye, amelyek nem mindegyike vonatkozik közvetlenül a kisebbségi jogok érvényesítésre, viszont lehetővé teszik a Szerb Köztársaság jogrendszere működésének a megismerését az anyaországi közösség és a nemzettársak számára is. Ide sorolható pl. a Közlekedésbiztonsági törvény, a Kötelmi viszonyokról szóló törvény és sok más törvény. A fordítások időnként frissítésre kerülnek, azaz a 44 megjelentetett jogszabály 75%-a naprakész változatban olvasható.

A személyneveknek a magyar helyesírás szabályai szerinti bejegyzése

A Magyar Nemzeti Tanács támogatja a személyneveknek a magyar nyelv szabályai szerinti bejegyzését, a szóban forgó területet szabályozó törvénnyel összhangban. A személynevek hivatalos nyilvántartásokba és okiratokba történő bejegyzésére vonatkozó jogszabályok alkalmazásának figyelemmel kísérésére vonatkozó gyakorlatban csupán néhány mulasztást tapasztaltak a hatalmi szervek részéről. A félreértések elsősorban ezen

³⁶ Az adatokat a polgári jogvédő részére a Magyar Nemzeti Tanács továbbította 2018. június 4-én,

³⁷ Az összejövetel a Magyar Nemzeti Tanács székhelyén került megszervezésre Szabadkán, 2018. április 17-én.

jogok téves értelmezéséből fakadtak, mint a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelv- és íráshasználatával kapcsolatos jogok, melyek nem hozzáférhetőek azokon a területeken, amelyeken a magyar nyelv nincs hivatalos használatban.

A nemzeti tanács tevékenységeket folytat a polgárok tájékoztatása céljából a személyneveknek a magyar helyesírás szabályai szerinti anyakönyvezése és utólagos bejegyzésének jelentőségére vonatkozóan. Időnként médiakampány folyik, melyben rövid animációs filmet mutatnak be a személyneveknek a hivatalos nyilvántartásokba és okiratokba az anyanyelv helyesírási szabályai szerinti bejegyzéséhez való jog érvényesítéséről.

A 2016-os évtől kezdődően a Nemzeti Tanács minden évben pályázatot ír ki a személynevek megváltoztatásának költségtérítésére, valamint a szükséges személyi okmányoknak a névváltoztatásból következő cseréjének költségeire. Évente mintegy tíz pályázati kérelem kap támogatást, a pályázati alap felhasználatlan része pedig átkerül a következő évre.

Gyakran megtörténik, hogy a személyneveket eltérően jegyzik be a nyilvántartásba, ezért a Magyar Nemzeti Tanács a magyarországi hatóságokkal és a magyarországi Szerb Önkormányzattal együttműködve megvizsgálta a magyar személynévválasztás rendszerét, valamint a mi viszonyaink közötti alkalmazhatóságának lehetőségét. Magyarországon ugyanis olyan azon rendszer van érvényben, mely szerint a személyneveket egy listáról választhatják, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia hozott meg (és minden évben kiegészít). A listán nem szereplő ritka nevek kiválasztásához az említett szerv jóváhagyását kell kérni. A nemzeti közösségek névjegyzékét a kisebbségi önkormányzat illetékes testülete fogadja el, pl.: a szerb közösség részére a jegyzéket a magyarországi Szerb Önkormányzat fogadja el és szükség szerint kiegészíti. A jegyzéken nem szereplő nevek esetében az előzetes jóváhagyást szintén a kisebbségi önkormányzat adja meg.

Egy ilyen rendszer bevezetésével egy egységes rendszer jönne létre, amely lehetővé tenné az összes nemzeti kisebbség személyneveinek egységes módon történő bejegyzését országunk egész területén.

A pedagógusok pszichofizikai felmérése magyar nyelven

A Magyar Nemzeti Tanács a Szerbiai Pszichológusok Egyesületével, a Tartományi Gazdasági és Turisztikai Titkársággal, amelynek a hatáskörébe a foglalkoztatási kérdések is tartoznak és a Nemzeti Foglalkoztatásügyi Szolgálattal együtt megszervezi a pedagógusok és tanügyi dolgozók pszichofizikai felmérését magyar nyelven. A projekt célja, hogy megszüntesse

az összes nyelvi akadályt az óvónői vagy tanári munkahelyen való munkaviszonyba lépést megelőző kötelező pszichofizikai felméréseknél. Ezzel a lehetőséggel Vajdaság AT egész területén élhetnek az érdekeltek, eddig a Nemzeti Foglalkoztatásügyi Szolgálat szabadkai, nagykikindai és zombori fiókjainak területén nyilvánult meg iránta érdeklődés.

Szótár kidolgozása

Az újvidéki FORUM Könyvkiadó Intézet alapítói, azaz a Magyar Nemzeti Tanács és a Tartományi Művelődési, Tájékoztatási és Vallási Községi Titkárság támogatásának eredményeként 2016 júniusában megjelent a Szerb-magyar szótár. A szótár mintegy évtizednyi munka gyümölcse, 35 000 szócikkkel, 6500 gyakori kifejezéssel és 2500 frazeológizmussal, ami a Szerb-magyar nagyszótár megjelenése (1968-1975) óta eltelt hosszú évek során keletkezett űrt hivatott betölteni.

A Magyar-szerb szótár megírása az elmúlt évben kezdődött. Tervbe van a Magyar-szerb, illetve Szerb-magyar nagyszótárak kidolgozásának megkezdése is az újvidéki Szerb matica és a belgrádi, szegedi és újvidéki egyetemek filológiai karainak közreműködésével.

Magyar Nyelvi Iroda Vajdaságban

A Magyar Nemzeti Tanács létrehozta a saját Magyar Nyelvi Irodáját, ami egy virtuális iroda, és azoknak nyújt segítséget, akik úgy vélik, hogy anyanyelvük használatát illetően sérültek a jogaik. Az Iroda azon túl, hogy platformján a legegyszerűbben begyűjti a polgárok panaszait, tájékoztató anyagokat is biztosít számukra, amelyekből könnyebben tájékozódhatnak az anyanyelvükkel kapcsolatos jogaikról. Ismerteti továbbá a leggyakoribb jogsértési eseteket, valamint azok lehetséges megoldásait.

A virtuális iroda egy másik része az utcaneveknek és a földrajzi neveknek van szentelve, illetve útbaigazítást ad a polgároknak, amelyet a helyi közösségeikben alkalmazhatnak, amikor javaslatot tesznek egyes utcák elnevezése, illetve névváltoztatása kapcsán. Közzétettek kutatómunkákat is néhány nagyobb város, illetve település hagyományos és történelmi utcaneveiről.

Az Iroda tartalmazza a bírósági fordítók és közjegyzők, valamint Vajdaság AT területén a magyar anyanyelv hivatalos használatához való jog érvényesítése tekintetében jelentős alanyok elérhetőségének jegyzékét.

Pályázat fiataloknak a nyelvi jogok területén

A Magyar Nemzeti Tanács 2012-től kezdődően csatlakozott a Középiszolások Művészeti Vetélkedője Egyesülethez, mely vetélkedő keretében minden évben pályázatot írnak ki a nemzeti kisebbségeknek a nyelvi jogok területén folytatott vetélkedésére. A vetélkedőre a magyar nyelv hivatalos használatának témájával foglalkozó pályamunkával lehet benevezni, és a részt vevő legjobb diákok minden évben értékes könyvcsomagot vihetnek haza. Ezzel az együttes projekttel a fiatalok körében tudatosan a hivatalos használatú anyanyelv ápolásának szükségszerűsége, a kisebbségi nyelveknek az állami, tartományi és önkormányzati szervekkel folytatott kommunikációban való hivatalos használatának értelmében.

A Magyar Nemzeti Tanács jogi-nyelvi tanácskozása

A Magyar Nemzeti Tanács minden évben megszervezi a már rendszeressé vált tanácskozást a gyakorló jogászok, fordítók, közigazgatási tisztviselők részére, azzal a céllal, hogy ápolja és fejlessze a magyar jogi terminológiát és népszerűsítse a magyar nyelv hivatalos használatát a Szerb Köztársaságban.

A tanácskozásnak a technikai és nyelvi mellett tudományos dimenziói is vannak, feldolgozza a mindennapi életünkre kiható legjelentősebb időszerrű témákat. A tanácskozás résztvevői között megjelennek a legismertebb szakemberek, egyetemi tanárok, képviselők, gyakorló jogászok és nyelvészek Szerbia magyar nyelvterületeiről, Magyarországról és a környező országokból, de az Európai Unió szerveiből, Brüsszelből vagy Strasbourgból is. A tudományos értékek mellett a tanácskozás lehetőséget nyújt a résztvevőknek a közösségünkön belüli kapcsolatépítésre is a jövőbeni sikeresebb együttműködés érdekében.

ÖSSZEFOGLALÁS

A hivatalos nyelv- és íráshasználati jogok érvényesülése és a személyneveknek a kisebbség nyelvén és írásával való anyakönyvezése nélkülözhetetlen módja a nemzeti kisebbségek kulturális identitása megőrzésének, ezért fontos, ezeket a területeket folyamatosan figyelemmel kísérni és fejleszteni.

Az elvégzett kutatás megerősítette a polgári jogvédő korábbi megállapítását, illetve azt, hogy Vajdaság AT területén a kisebbségi nyelv és írás hivatalos használata, valamint a személyneveknek a kisebbségek nyelvén történő anyakönyvezése nagyszámú községben/városban magas színvonalon valósul meg, különösen a központi Szerbia területén levő községekkel/városokkal összehasonlítva.

Leszögezhetjük azt is, hogy a magyar nemzeti kisebbség tagjai ismerik a szavatolt jogukat, ami mindenképpen a Magyar Nemzeti Tanács érdeme, hiszen évek óta jelentős tevékenységet fejt ki és kampányt folytat a hivatalos nyelv- és íráshasználat, valamint a személynevek magyar nyelven és írással történő anyakönyvezése érdekében, de meg kell említenünk a helyi önkormányzatok és a tartományi szervek munkáját is.

A fenti jelentésből azonban az is kiderül, hogy a magas tudatszint ellenére továbbra is megmaradt az a gondolkodásmód, miszerint a nemzeti kisebbségi nyelvhasználat a közigazgatási eljárásokban lelassítja, sőt “megnehezíti” az eljárások lefolytatását. Az összegyűjtött adatok bizonyítják, hogy a magyar nemzeti kisebbség tagjai a községek/városok többségében nagyon ritkán kérelmezik anyanyelvük használatát. Ehhez mindenképpen hozzájárul a káder- és eszközhiány, különösen azokban a helyi önkormányzatokban, amelyekben kisebb a magyar lakosság százalékaránya.

Az összes községnek/városnak, amelyben bevezették a magyar nyelv hivatalos használatát, meg kell tennie minden rendelkezésére álló intézkedést, hogy a polgárok idejében, maradéktalanul és hatékonyan érvényesíthessék jogukat, a közhatalmi szervek pedig következetesen alkalmazhassák a hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény rendelkezéseit. A polgári jogvédő külön kiemeli, azokban a községekben/városokban, amelyekben kisebb a magyar lakosság százalékaránya, nem tekinthető úgy, hogy a kapacitás hiánya indokolt, mivel a polgárok nem nyújtanak be kérvényt. A

felsoroltakon kívül a polgári jogvédő rámutat, hogy továbbra is elengedhetetlen az egységes gyakorlat a személyneveknek a kisebbségek nyelvén és írásmódjával történő bejegyzéséhez szükséges eljárások lefolytatásakor.

A polgárokat folyamatosan tájékoztatni kell a nemzeti kisebbségek jogainak érvényesüléséről azzal, hogy a polgári jogvédő továbbra is úgy véli, az ezzel kapcsolatos tájékoztató anyagot mindig jól látható helyen kell kifüggeszteni, mind a közigazgatási hivatalokban a személyneveknek a nemzeti kisebbségek nyelvén és írásával való anyakönyvezéséről, mind pedig a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap fiókintézteiben/kirendeltségeiben az egészségbiztosítási kártyának a kisebbségek nyelvén való kiadásáról, függetlenül attól, hogy a polgárok jól tájékozottak-e vagy sem ezen jogaikról, illetve ezeken a területeken benyújtott kérelmek számától.

A jelentés rámutatott, hogy a kisebbségek hivatalos nyelv- és íráshasználati jogai sokkal könnyebben érvényesülnek azokban a községekben/városokban, amelyekben a formanyomtatványokat biztosították a területükön hivatalos használatban levő nyelveken.

Rá kell mutatni arra a tényre is, amelyre a polgári jogvédő figyelmét a Magyar Nemzeti Tanács hívta fel, azaz a Magyarországon alkalmazott modellre, a magyar családi és utónevek jegyzékére, amely alkalmazható lehetne a Szerb Köztársaságban is. A magyar családi és utónevek jegyzéke minden anyakönyvvezető számára hozzáférhető és módosítható lenne, mellyel elejét lehetne venni a személynevek szabálytalan bejegyzésének.

A köztársasági szervek szervezeti egységeinek egy része még mindig nem tartja tiszteletben azon kötelezettségét, hogy a szerv elnevezését tartalmazó táblára a hivatalos használatban levő nyelven is feltüntesse a szerv nevét, a konkrét esetben a községek/városok nagy részében a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap elnevezése csak szerb nyelven és írásmóddal olvasható.

Több város/község képviselői megfogalmazták azon igényüket, hogy fontos lenne, ha a munkavállalók részére biztosítani lehetne a kisebbségek nyelvének tanulását, amely javaslatot a polgári jogvédő mindenképpen támogatja. A kisebbségek nyelve, illetve a környezet nyelve tanulásának jelentőségével kapcsolatban a társadalmi jogvédő még a 2010-es évben ajánlásokkal ellátott véleményt fogalmazott meg,³⁸ amelyben rámutatott, hogy a hivatalos nyelv ismeretének hiánya a polgárok jogainak csorbulásához vezethet.

A multietnikus környezetben a szerb nyelv és a kisebbségek nyelvének hiányos ismerete számos konkrét negatív következménnyel jár. A nemzeti

³⁸ Ügyszám: 16-2091/10.

kisebbségek tagjai nem teljesítik az állami szervezetekben való foglalkoztatáshoz szükséges alapkövetelményeket, kevesebb lehetőségük van iskola és egyetem választására, amely az egyén bezárkózásához vezet. A polgároknak, akik nem beszélik a kisebbség nyelvét, nehezebb a munkábaállás abban a környezetben, amelyben a nemzeti kisebbségek létszámfőlényben élnek, vagy a nemzeti kisebbségi munkáltatónál, a kommunikáció a mindennapi életben a polgárok között nehézkes vagy lehetetlen, ami fokozza az etnikai távolságtartást és csökkenti a toleranciaküszöböt. Mivel az integráció kizárólag kétirányú folyamat, a nemzeti kisebbségek nyelvének ismerete a többségi népesség részéről nemesíti az emberek és nemzetek közötti kapcsolatokat, amelynek eredménye a nemzeti kisebbségek nagyobb fokú társadalmi integrációja.

AJÁNLÁSOK

Az összes megállapított probléma és szabálytalanság elhárítása, a magyar nyelv és írás hivatalos használatához való jog érvényesítésének előmozdítása, valamint a személynevek magyar nyelven és írással történő kiválasztása és használata lehetőségének céljából, a polgári jogvédő a következő ajánlásokat intézi az illetékes szervekhez:

Az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztériumhoz:

1. az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium a Tartományi Oktatási, Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Kisebbségi - Nemzeti Közösségi Titkársággal együttműködve vizsgálja meg annak a lehetőségét, hogy azokban a helyi önkormányzatokban, amelyekben a nemzeti kisebbségek nyelve hivatalos használatban van, a szükségletekkel és a lehetőségekkel összhangban, a munkavállalók számára folyamatosan biztosítva legyen a nemzeti kisebbségek nyelvének tanulása;
2. az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium a Magyar Nemzeti Tanáccsal együttműködve vizsgálja meg a családi nevek és utónevek magyar nyelvű és írású jegyzéke kidolgozásának szükségességét, lehetőségeit és kidolgozásának módját, amely segédeszközként szolgálhatna a nevek bejegyzése alkalmával;
3. az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium adjon utasítást a helyi önkormányzatoknak, amelyekben hivatalos használatban vannak a nemzeti kisebbségek nyelvei, hogy a polgárok teljes körű, pontos és kellő idejű tájékoztatása céljából függesszék ki a tájékoztatást a személyneveknek a nemzeti kisebbségek nyelven és írásával történő bejegyzésére és a közigazgatási eljárás anyanyelven történő lefolytatására vonatkozó jogukról.

A helyi önkormányzatokhoz:

4. a helyi önkormányzatok, amelyekben hivatalos használatban vannak a nemzeti kisebbségi nyelvek és írásmódok, hatáskörükkel összhangban időszakosan elemezzék a helyzetet ezen a területen, és biztosítsák a kapacitás folytonos növelését, illetve foganatosítsák a rendelkezésre álló intézkedéseket az eszközök biztosításának céljából, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a hivatalos nyelvhasználatról szóló törvény következetes és jogszerű alkalmazásához.

A Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatóságához:

5. a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatósága adjon utasítást az összes fiókintézetének/kirendeltségének, hogy a polgárok maradéktalan, pontos és kellő idejű tájékoztatása céljából feltétlenül függesszék ki a nemzeti kisebbségek tagjai részére az egészségbiztosítási kártyának a nemzeti kisebbségek nyelvén és írásmódjával történő kiadásához való joguk érvényesítésével kapcsolatos tájékoztatást;
6. a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatósága teljeskörűen és pontosan állapítsa meg azon fiókintézetek/kirendeltségek számát, amelyekben a táblák nem a hatályos jogszabályokkal összhangban vannak kifüggesztve, tervezze a biztosításukhoz szükséges eszközöket, különös tekintettel a többnyelvű táblákra azon fiókintézetekben/kirendeltségekben, amelyek olyan helyi önkormányzatokban vannak, amelyekben hivatalos használatban vannak a nemzeti kisebbségek nyelvei, és ezek cseréjét elfogadható határidőn belül végezze el;
7. a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap Igazgatósága vitassa meg a kormányomtatványoknak a hivatalos használatú nemzeti kisebbségi nyelvekre fordításának szükségleteit és objektív lehetőségeit, és azokat juttassa el az Alap összes fiókintézetébe/kirendeltségébe.

A polgári jogvédő ezen ajánlásokat a magyar nyelv és írás hivatalos használatához való jog érvényesülésének előmozdítása érdekében eljuttattja az illetékes szervekhez, azonban vonatkoztatva azokat a Szerb Köztársaság területén hivatalos használatban levő többi kisebbségi nyelvre is, és úgy véli, hogy az illetékes szerveknek minél előbb meg kell vitatni a fenti jelentésben felmerült többi nyitott kérdést is, a gyakorlat egységesítése, a szabálytalanságok elhárítása és a nemzeti kisebbségek jogainak hatékony érvényesítése érdekében.

1. MELLÉKLET

VÁROSOK ÉS KÖZSÉGEK, AMELYEK BEN A MAGYAR NYELV ÉS ÍRÁS HIVATALOS HASZNÁLATBAN VAN

Község	A magyar lakosság részaránya	Részarány %-ban	Hivatalos használat
1. Ada	12 750	75,04	A község területén a szerb nyelv és cirill betűs írásmód és a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
2. Apatin	3102	10,72	Bácskertes és Szilágyi településeken a szerb nyelv mellett hivatalos használatban van a magyar nyelv és írás.
3. Bács	958	6,65	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
4. Topolya	19 307	57,94	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
5. Fehértemplom	425	2,44	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
6. Óbecse	17 309	46,34	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
7. Verbász	2464	5,85	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
8. Versec	2263	4,35	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.

9. Begászentgyörgy	3370	20,01	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
10. Nagybecskerek	12 350	10,02	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
11. Magyarkanizsa	21 576	85,14	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
12. Nagyikinda	7270	12,22	Törökpolya, Nagyikinda, Kisorosz és Szaján településeken a szerb nyelv mellett hivatalos használatban van a magyar nyelv és írás.
13. Antalfalva	2522	9,97	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
14. Kevevára	3001	8,90	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
15. Kúla	3412	7,91	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
16. Kishegyes	6486	53,91	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
17. Magyarcsérnye	1819	17,70	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
18. Törökbecse	4319	18,05	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
19. Törökkanizsa	3217	28,54	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
20. Újvidék	13 272	3,88	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.

21. Hódság	1188	3,94	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
22. Pancsova	3422	2,77	Sándoregyháza, Hertelendyfalva településeken a szerb nyelv mellett hivatalos használatban vannak a kisebbségek nyelvei, azon belül a magyar nyelv és írás.
23. Zichyfalva	1280	11,29	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
24. Zenta	18 441	79,09	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
25. Szécsány	1691	12,74	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
26. Zombor	9874	11,49	A városban a magyar nyelv és írás is hivatalos használatban van, az Alkotmányban, a törvényekben és más jogszabályokban, valamint a város statútumában meghatározott módon.
27. Szenttamás	3387	20,75	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
28. Szabadka	50 469	35,65	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
29. Temerin	7460	26,38	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
30. Titel	822	5,22	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.
31. Csóka	5661	49,66	A község területén a magyar nyelv és írás hivatalos használatban van.

2. MELLÉKLET

A polgári jogvédő legjelentősebb ügyeinek és ajánlásainak áttekintése a 2011-2017. évi időszakban a magyar nyelv és írás hivatalos használatához való jog, valamint a személynévnek a magyar nemzeti kisebbség nyelve és írása szerinti kiválasztásához és használathoz való jog érvényesülésével kapcsolatban

Ajánlás Savski Venac – a magyar nemzeti kisebbség tagjának panaszja személynevének a magyar nyelv és helyesírás szabályai szerinti bejegyzése kapcsán

A panaszt³⁹ 2011-ben a magyar nemzeti kisebbség tagja nyújtotta be Belgrád Város Városi Közigazgatási Hivatala Közigazgatási Titkárságának a Polgárok Személyi Állapota, Anyakönyvvezetési és Választójogi Részlegéhez – Savski Venac (a továbbiakban: Savski Venac-i Anyakönyvi Hivatal). A Savski Venac-i Anyakönyvi Hivatal elvetette a panasztevő az iránti kérelmét, hogy személynevét magyar nyelven, a magyar nyelv és helyesírás szabályai szerint jegyezze be, mert a panasztevő nem rendelkezett olyan okmánnyal, amelyben a személyneve magyar nyelven lett volna beírva, ami a szerv megállapítása szerint jogalapul szolgált volna az anyakönyvben szereplő adatok kiegészítéséhez.

A konkrét ügygel kapcsolatban az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium a polgári jogvédőnek eljuttatott értesítésében rámutatott arra, hogy a nemzeti kisebbség tagja személynevének a nemzeti kisebbség tagjának nyelve és helyesírása szerinti bejegyzése az anyakönyvekbe (születési, házassági, halotti) az ügyfél kérelme alapján történik a tények alapbeírásának az eljárásában (születés, házasságkötés, elhalálozás), abban az esetben, amikor a nemzeti kisebbség tagja anyakönyvi hivatalhoz (amelynek anyakönyvébe a nemzeti kisebbség tagja személynevének a bejegyzése nem a nemzeti kisebbség nyelve és helyesírása szerint történt) az alapbeírás lezárását követően kérelmet nyújt be személynévnek a nemzeti kisebbség nyelve és helyesírása szerinti bejegyzése iránt, az anyakönyvekbe való utólagos beírás az illetékes szerv határozata alapján az Anyakönyvekről szóló

³⁹ Ügyszám: 16 – 2885/11 - Ajánlás a Savski Venac-i Anyakönyvi Hivatal részére, iktatási szám: 9218, 2012. április 18.

törvény 26. szakasza értelmében, illetve az Anyakönyvekről szóló törvény 6. szakaszának 2. és 4. bekezdése szerinti illetékes szerv határozata alapján és az Általános közigazgatási eljárásról szóló törvény rendelkezéseivel összhangban lefolytatott eljárás szerint történik. Továbbá a válasz kifejti, ha az eljárást lefolytató hivatalos személy nem ismeri a nemzeti kisebbség nyelvét és írását, amelyen a személynév anyakönyvezését kérelmezték (az adat alap- vagy utólagos bejegyzésének eljárásában), ez nem lehet az ügyfél jogai érvényesülésének kárára.

A polgári jogvédő ajánlást küldött a Savski Venac-i Anyakönyvi Hivatalhoz, hogy a panasztevő részére biztosítani kell személynevének a születési anyakönyvbe magyar nyelven és helyesírással való bejegyzését, oly módon, hogy hivatalból köteles beszerezni meghatalmazott tolmács véleményét az Általános közigazgatási eljárásról szóló törvénynek a tolmácsokra vonatkozó rendelkezéseivel összhangban. Fontos, hogy a további munkavégzés során a személynévnek a nemzeti kisebbségek nyelve és írásmódja szerinti bejegyzése iránti kérelmekről történő döntéshozatalkor az anyakönyvbe történő alapbeírás lezárását követően, amikor a kérelmező nem rendelkezik bizonyítékkal vagy okmánnyal, amelyből megállapítható lenne a családi és utónév formája az adott nemzeti kisebbség nyelvén, az Általános közigazgatási eljárásról szóló törvénynek a tolmácsokra vonatkozó rendelkezéseit alkalmazva, hivatalosan meghatalmazott tolmács véleményét kell kikérni.

Vélemény ajánlással az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztériumhoz az anyakönyvi hivatalok gyakorlatának egységesítése végett a személyneveknek a nemzeti kisebbségi nyelveken és írásmódjával való utólagos bejegyzése alkalmával⁴⁰

A polgári jogvédő az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztériumhoz ajánlással ellátott véleményt küldött, mivel megállapítást nyert, hogy kételyek merülnek fel és eltérő az eljárás mód az anyakönyvi hivatalok munkájában a személyneveknek a nemzeti kisebbségek nyelvén és helyesírással történő bejegyzése alkalmával. A polgári jogvédő a véleményt az anyakönyvi hivatalok eljárásának Szerb Köztársaságban való egységesítése céljából küldte ki, és a személyneveknek a nemzeti kisebbségi nyelven és írásmódjával való bejegyzése iránti kérelmekkel kapcsolatos eljárás tisztázása céljából, amikor a kérelemet az anyakönyvbe való alapbejegyzés eljárásának lezárását követően nyújtják be, és amikor a kérelmező nem rendelkezik semmilyen bizonyítékkal vagy közokirattal, amelyből megállapítható lenne a családi és utónév formája a kisebbségi nyelven.

⁴⁰ Ügyszám: 16 - 2885./11 - Ajánlás a Savski Venac-i Anyakönyvi Hivatal részére, iktatási szám: 9218, 2012. április 18.

A polgári jogvédő a magyar nemzeti kisebbség tagjának panasza alapján folytatott eljárás és más eljárások során arra a következtetésre jutott, hogy az anyakönyvi hivatalok ezekben az esetekben az Anyakönyvekről szóló törvény 26. szakaszát⁴¹ nem az Anyakönyvek vezetéséről és az anyakönyvek formanyomtatványairól szóló utasítással összhangban⁴² alkalmazzák, és hivatalból nem szerzik be a meghatalmazott tolmács véleményét az Általános közigazgatási eljárásról szóló törvénynek a tolmácsokra vonatkozó rendelkezéseit⁸ alkalmazva.

Ezzel kapcsolatban az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztériumnak javasolta, hogy átiratban értesítse az anyakönyvi hivatalokat az Anyakönyvek vezetéséről és az anyakönyvek formanyomtatványairól szóló utasítás alkalmazásának szükségességéről, és mutasson rá, hogy kötelesek hivatalból beszerezni a meghatalmazott tolmács véleményét az Általános közigazgatási eljárásról szóló törvény tolmácsokra vonatkozó rendelkezéseinek⁴³ alkalmazásával, amikor a nemzeti kisebbség tagja az alapbeírási eljárás lezárását követően nyújt be személynevének a nemzeti kisebbség nyelvén és írásával való bejegyzése iránti kérelmet.

Az említett értesítést a Minisztérium eljuttatta az összes anyakönyvi hivatalnak, hogy a döntéshozatali eljárásban alkalmazzák, amikor a nemzeti kisebbség tagja a személynév alapbeírása eljárásának lezárását követően kérelmezi személynevének a nemzeti kisebbsége nyelvén és helyesírásával való bejegyzését.

Vélemény ajánlással az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztériumnak a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelv- és íráshasználatának a helyi önkormányzat területén való kötelező bevezetésével kapcsolatban⁴⁴

A polgári jogvédő még 2011-ben véleményében és ajánlásával rámutatott az illetékes minisztériumnak A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény hiányosságaira, amelyek gátolják a nemzeti kisebbségek jogainak érvényesítését az egyenrangú hivatalos nyelv- és íráshasználat területén.

Rámutatott, hogy a törvény nem biztosítja a helyi önkormányzat területén a nemzeti kisebbség nyelvének és írásának egyenrangú hivatalos használatba való kötelező bevezetését abban az esetben, amikor teljesül a törvény által megszabott feltétel, azaz a területén a lakosság 15%-át meghaladó arányban élnek azonos nemzeti kisebbség tagjai.

⁴¹ Az SZK Hivatalos Közlönye, 20/09. szám

⁴² Az SZK Hivatalos Közlönye, 109/09., 4/10. - kiigazítás, 10/10. és 25/11. szám

⁴³ Az SZK Hivatalos Közlönye, 30/10. szám

⁴⁴ Ügyszám: 16-2987/11. - Ajánlás az Államigazgatási és Helyi Önkormányzati Minisztérium részére, iktatási szám: 21307, 2011. november 4.

A törvény 11. szakaszának 4. bekezdése és 19. szakasza közötti ellentmondás abban nyilvánul meg, hogy azonos tárgyat szabályoznak – a szerv elnevezésének, a helyi önkormányzat elnevezésének, a települések, terek és utcák és más földrajzi nevek elnevezésének kiírását azokon a területeken, amelyeken a nemzeti kisebbségi nyelvek is hivatalos használatban vannak, de eltérően írják elő a szóban forgó kötelezettség megvalósulásának módjait, ami zavart kelt és megnehezíti a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelvhasználatához való jog hatékony és teljes körű megvalósulását.

Rámutatott arra is, hogy a törvény 21. és 22. szakaszának rendelkezései nem biztosítanak megfelelő felügyeletet a törvény alkalmazása felett, sem a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelvhasználatához való jog alkalmazásához és védelméhez szükséges anyagi eszközöket.

Ajánlás a Belügyminisztériumnak az összes rendőrállomás részére a nemzeti kisebbségek tagjai személyi igazolványába a családi és utónévnek a nemzeti kisebbségek nyelvén és írásmódjával történő beírásához való joggal kapcsolatos szükséges értesítéséről.⁴⁵

A nemzeti tanácsok képviselői a polgári jogvédőnek rámutattak azokra a problémákra, amelyekkel a nemzeti kisebbségek tagjai szembesülnek, amikor személynevüket a személyi igazolványukba a nemzeti kisebbségek nyelvén szeretnék beírni. Ezzel kapcsolatban a polgári jogvédő és a tartományi ombudsman ajánlást intéztek a Belügyminisztériumhoz a rendőrkapitányságokon/rendőrállomásokon a nemzeti kisebbségek tagjainak azon jogára vonatkozó tájékoztatás kifüggesztésének szükségességére, mely szerint adataik az okmányokba a nemzeti kisebbségek nyelvén és írásmódjával is beírhatók.

Fontos kiemelni, hogy a Belügyminisztérium értesítette a polgári jogvédőt, hogy 10 nyelv esetében megvannak a műszaki és egyéb feltételek az adatok bevitelére, mégpedig albán, bosnyák, bolgár, magyar, szlovák, román, ruszin, horvát, cseh és török nyelven.

A polgári jogvédő a medveđai albán nemzetiségű polgárok panaszai alapján eljárva megállapította, hogy a legfőbb oka, amiért a személynevek nemzetiségi nyelven és írással való bejegyzéséhez való jog nem valósul meg, a polgárok tájékozatlansága.

*A közjegyzők eljárása a hivatalos nyelv- és íráshasználattal kapcsolatban*⁴⁶

A Magyar Nemzeti Tanács kezdeményezése rávilágított a közjegyzők munkájának megkezdése alkalmával felmerült problémára, amellyel a

⁴⁵ Ügyszám: 16-2572/10 Ajánlás a Belügyminisztérium részére, iktatási szám: 22309, 2011. március 16.

⁴⁶ A Magyar Nemzeti Tanács 2015-ös kérelme.

nemzeti kisebbségek tagjai a közjegyzők előtti eljárásban a nemzetiségi nyelv használata során szembesülnek. A probléma a közokiratok hitelesítési eljárásában a fordítók alkalmazása költségeinek áthárítására vonatkozik, amikor a közjegyző székhelye olyan helyi önkormányzat területéhez tartozik, amelyben a kisebbségek nyelve hivatalos használatban van, ami változás a hasonló eljárásokkal összehasonlítva, amelyeket előzőleg a bíróságok előtt folytattak le, és a fordítók alkalmazásának költségeit az állam viselte, ami tulajdonképpen a hivatalos nyelv- és íráshasználat lényege. A polgári jogvédő közvetítői meghatalmazásával élve, az Igazságügyi Minisztériumhoz fordult, amely megvizsgálta a Magyar Nemzeti Tanács kezdeményezésének okait és körülményeit. Miután a Minisztérium levélben fordult a Közjegyzői Kamarához, rámutatva arra, hogy a Kamarának meghatározott intézkedéseket kell tennie a pontos adatok meghatározásának érdekében, amelyek jelentősek a közjegyzők előtti eljárások során a fordítók alkalmazásának költségeit illetően a további döntéshozatalban, amikor az eljárásban az ügyfél olyan nemzeti kisebbség tagja, amelynek a nyelve a közjegyző székhelye szerint hivatalos használatban van. Ezzel kapcsolatban 2015. június 15-én találkozóra került sor a Kamara elnökével és titkárával.

A polgári jogvédőt tájékoztatták arról az álláspontról, amely e területen a helyzet javítására vonatkozó intézkedések megtételére irányul. A Kamara megkezdte a szükséges elemzéseket, a közjegyzőkkel pedig megállapodás született, hogy a bírósági tolmácsok mint tanúk részvételéért járó pontok megfizettetését megszüntetik. Mivel a szolemnizáció új jogügyletnek számít, amely a bíróságok előtti eljárásban nem volt gyakorlat, és a fordítók munkájának költségei ebben a jogügyletben olykor meghaladják a közjegyzői díjat, a taglalt témával kapcsolatos további döntéseket az áfógó elemzést követően fogják intézményesíteni. Egy a lehetséges megoldások közül, hogy a fordítási költségeket a kamarai tagsági díjából fizessék, vagy pedig erre a célra külön alap létesüljön.

Az informatikai rendszer műszaki akadályai mint kibúvó a nemzeti kisebbségek jogsértésének igazolására

A magyar nemzeti kisebbség egyik tagja panasszal élt, amelyben jogvédelmet kért személynevének kiválasztására és használatára a nemzeti kisebbség nyelvén és helyesírásával, amelynek tagja. A mellékelt dokumentációba való betekintést követően megállapították, hogy az adóhatóság végzésében az illető személyneve szerb nyelven és cirill írásmóddal áll, és nem a forrásdokumentumban szereplő módon, tehát a végzést gyakorlatilag egy nemlétező személy részére adták ki.

A Központi Adóhivatal illetékes fiókin-tézeténél végzett felügyelet meg-állapította, hogy a panasztevő személynevét jogszerűen és szabályosan a fiókin-tézet székhelyén hivatalos használatban levő magyar nyelven írták be a fiókin-tézet nyilvántartásába. Mivel minden végzést a Központban nyomtatnak, ahol az információs rendszer programozása csak a latin be-tűs írásmódot támogatja, ezért nincs biztosítva, hogy az adókötelezett sze-mélynevét az anyakönyvezése szerinti nemzeti kisebbségi nyelven beírják. Egyszóval, nincs biztosítva a nevek átírása szerb nyelvről és cirill betűs írásmódról.

Az eljárás folyamán, a mulasztást oly módon hidalták át, hogy a fiókin-tézet új végzést állított ki a pansztevő részére, amelyben a személynevét magyar nyelven és helyesírással írták be, az Adóhivatal pedig megkez-dte az átállást egy új operációs rendszerre, valamint egy egységes adóhi-vatali rendszer kidolgozását, hogy megoldja az adókötelezettek szemé-lyneveinek téves átírásával kapcsolatos problémát. A felügyeleti eljárást megszüntették.

3. MELLÉKLET JOGI KERET

Hivatalos nyelv- és íráshasználat

Nemzeti jogi keret

A Szerb Köztársaság Alkotmánya⁴⁷ irányelveivel, a többi között megállapítja a Szerb Köztársaságban a hivatalos nyelv- és íráshasználatot. Az Alkotmány 10. szakaszának 1. bekezdése szerint Szerbiában a hivatalos nyelv és írás a szerb nyelv és a cirill betűs írásmód. Más nyelvek és írás hivatalos használatát az Alkotmánnyal összhangban törvény szabályozza (az Alkotmány 10. szakaszának 2. bekezdése).

Az Alkotmány 79. szakaszának 1. bekezdése kifejezetten megjelöli a társadalmi élet azon szféráit, amelyekben lehetséges a kisebbségi nyelvek hivatalos használata: azon környezetekben, amelyben a összlakosság jelentős számarányát képezik, a közhatalmi szervek (állami, tartományi és helyi), a közmegebízattal felruházott szervezetek anyanyelvükön folytassák az eljárásokat; családi és utónevüket anyanyelvükön használhassák, ahol az összlakosság jelentős számarányát képezik, joguk van a hagyományos helyi elnevezéseket, az utcaneveket, a településeket és a földrajzi neveket saját nyelvükön kiírni.

A 75. szakasz 2. bekezdésével összhangban a nemzeti kisebbségek tagjai, közvetlenül vagy kisebbségi önkormányzatuk, illetve nemzeti tanácsuk révén (az Alkotmány 75. szakaszának 3. bekezdése) részt vehetnek a döntéshozatalban, vagy maguk dönthetnek a hivatalos nyelv- és íráshasználat egyes kérdéseiről.⁴⁸

A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény⁴⁹ - A törvény értel-

⁴⁷ Az SZK Hivatalos Közlönye, 98/06. szám

⁴⁸ Azon rendelkezések mellett, amelyekkel közvetlenül meghatározzák a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelvhasználatát, ezen jog megvalósítása szempontjából mérvadóak további alkotmányos rendelkezések is: a 21. szakasz 3. bekezdése, a 27. szakasz 2. bekezdése, a 33. szakasz 1. bekezdése, a 199. szakasz 1. és 2. bekezdése.

⁴⁹ Az SZK Hivatalos Közlönye, 45/91., 53/93., 67/93., 48/94., 101/05. – másik törvény és 30/10. szám

mében hivatalos használaton értendő: a szervek és szervezetek egymás-
közti és a felekkel történő szóbeli és írásbeli érintkezése, a jogok és kötele-
zettségek érvényesítés és védelme érdekében történő eljárások lefolytatása,
az előírt nyilvántartások vezetése, közokiratok és egyéb okiratok kiadása a
polgárok jogainak érvényesítés érdekében, a munkavállalók munkából ere-
dő és munkához kapcsolódó jogainak, kötelezettségeinek és felelősségének
megvalósulása. A nyelv és írás használata a helynevek kiírásakor, a szer-
vek, szervezetek és cégek neveinek kiírása, akár csak a nyilvános felhívások,
értésítések és figyelmeztetések megjelentetése szintén hivatalos nyelv- és
íráshasználatnak minősül (3. szakasz).

A törvény 6. szakasza előírja minden személy jogát, hogy a szer-
vek és a szervezetek előtti eljárásban, amelyek köz megbízásokat végezve
döntenek a jogairól és kötelezettségeiről, használhassa a nyelvét, és az eljá-
rásban a saját nyelvén tájékozódhasson a tényekről.

A hivatalos nyelv- és íráshasználtról szóló törvény 11. szakaszának 1.
és 2. bekezdése előírja, hogy azon helyi önkormányzat területén, amelyen
hagyományosan nemzeti kisebbségek élnek, a nyelvük egyenrangú hiva-
talos használatban lehet, és a helyi önkormányzat köteles státútumával
bevezetni a nemzeti kisebbségek nyelvének és írásának hivatalos haszná-
latát, ha a területén az adott nemzeti kisebbség százalékaránya az összla-
kosság létszámához viszonyítva eléri a 15%-ot a legutóbbi népszámlálás
adatai szerint. Ugyanakkor e szakasz 3. bekezdése előírja, hogy a nemzeti
kisebbségek 1. bekezdés szerinti hivatalos nyelvhasználat magában fog-
lalja a többi között a közokiratok kiadását és a személyi adatokról hivatalos
nyilvántartások és gyűjtemények vezetését a nemzeti kisebbségek nyelvén,
valamint ezeknek az okiratoknak az adott nyelveken teljes értékűként való
elfogadását is.

A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságainak védelméről szóló tör-
vény⁵⁰ 11. szakaszának 4. bekezdése kifejezetten előírja, hogy a hivatalos
nyelv- és íráshasználat magába foglalja a közokiratok kiadását és a szemé-
lyi adatok hivatalos nyilvántartásának és gyűjteményének vezetését a nem-
zeti kisebbségek nyelvén, valamint ezen okiratoknak ezeken a nyelveken
teljes értékűként való elfogadását is.

A törvény szabályozza a topográfiai megjelöléseknek a nemzeti kisebb-
ségek nyelvén való kiírása kérdését, beemelve egy fontos újdonságot az-
zal az engedménnyel, hogy a megjelölések kiírása történhet a nemzeti

⁵⁰ A JSZK Hivatalos Lapja, 11/02. szám, Szerbia és Montenegró Hivatalos Lapja, 1/03 szám
- Alkotmányos alapokmány és az SZK Hivatalos Közlönye, 72/09. - másik törvény és 97/13.
szám - alkotmánybírósi határozat.

kisebbségek hagyománya és helyesírása szerint (a 11. szakasz 5. bekezdése). A törvény tartalmaz olyan rendelkezéseket is, amelyek szerint a kisebbségek hivatalos nyelvhasználata kiterjeszthető a helyi önkormányzat határain kívülre is.

A 11. szakasz 6. bekezdése szerint a törvények és egyéb jogszabályok, a törvénnyel összhangban, megjelentetésre kerülnek a nemzeti kisebbségek nyelvén is, illetve előírányoz egy lehetőséget, amely szerint a nemzeti kisebbségek, amelyek létszáma az utolsó népszámlálás adatai szerint eléri a Szerb Köztársaság összlakosságának 2%-át, a köztársasági szervekhez anyanyelvükön folyamodhatnak és joguk van a válaszra is azon a nyelven (a 11. szakasz 7. bekezdése).

A nemzeti kisebbségek nemzeti tanácsairól szóló törvény⁵¹ 22. szakasza szabályozza a nemzeti tanácsoknak a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelvhasználat illető hatáskörét. Így irányozza elő, hogy a nemzeti tanács hozzájáruljon a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelvhasználatához, azaz: a) javasolja a nemzeti kisebbség nyelvének és írásának hivatalos nyelvként és írásként történő meghatározását a helyi önkormányzat területén (a 22. szakasz 3. pontja), b) javasolja az illetékes szervnek a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelvhasználat feletti felügyelet gyakorlását (a 22. szakasz 6. pontja), c) az illetékes szerveknek javasolja intézkedések megtételét és tevékenységek folytatását a jogszabályoknak a hivatalos használatú nemzeti kisebbségi nyelvekre való fordításának előmozdítása érdekében (a 22. szakasz 7. pontja), d) tegyen intézkedéseket és folytasson tevékenységeket a nemzeti kisebbségek nyelve hivatalos használatának előmozdítása érdekében (a 22. szakasz 8. pontja).

A nemzeti tanács hatáskörei a topográfiai megjelölések tekintetében elsősorban azon jogára vonatkoznak, hogy a nemzeti kisebbségek nyelvén meghatározza a helyi önkormányzatok, települések és egyéb földrajzi nevek hagyományos elnevezéseit, ha a helyi önkormányzat, illetve a település területén a nemzeti kisebbség nyelve hivatalos használatban van (a 22. szakasz 1. pontja) és javasolja az illetékes szerveknek ezen elnevezések kiírását (a 22. szakasz 2. pontja).

A felsorolt törvények mellett a hivatalos nyelv- és íráshasználatot nagyszámú más különtörvény, azaz ún. „ágazati” törvény szabályozza.⁵²

⁵¹ Az SZK Hivatalos Közlönye, 72/09., 20/14. – alkotmánybírószági határozat és 55/14. szám

⁵² A helyi önkormányzatokról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 129/07., 83/14. – másik törvény és 101/16. szám – másik törvény), Az anyakönyvekről szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 20/09. és 145/14. szám), Családjogi törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 18/05., 72/11. – másik törvény és 6/15. szám), A személyi igazolványról szóló

Hivatalos nyelv- és íráshasználat a közigazgatási eljárásban

A közigazgatási eljárást szerb nyelven és cirill írásmóddal⁵³ folytatják, azonban bizonyos feltételekkel lefolytatható a nemzeti kisebbségek nyelvén is. A közigazgatási eljárás lefolytatható a nemzeti kisebbségek nyelvén is, ha a közigazgatási ügyben első fokon döntenek és az eljárást lefolytató szervben hivatalos használatban van a nemzeti kisebbség nyelve, továbbá az ügyfél kérelmet nyújtott be az eljárás nyelve iránt.⁵⁴ A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény meghatározza az eljárást vezető hivatalos személy azon kötelezettségét, hogy tájékoztassa az ügyfelet, mely nyelvek vannak a szerv területén hivatalos használatban, és kérje az ügyfelet, nyilatkozzon, melyik nyelven folytassák le az eljárást (a 13. szakasz 4. bekezdése). A nemzeti kisebbség nyelvén lefolytatott közigazgatási eljárásban a teljes írásos és szóbeli kommunikáció a felek és a szerv között (beadványok, idézés, nyilatkozatok stb.) az adott nyelven történik, a jegyzőkönyveket és határozatokat pedig mint hiteles szövegeket elkészítik szerb nyelven cirill írásmóddal és a nemzeti kisebbség nyelvén és írásmódjával.⁵⁵

A közigazgatási eljárásban használt aktusok formanyomtatványairól szóló szabályzat (A JSZK Hivatalos Lapja, 8/99. és 9/99. szám - kiigazítás) rendelkezései szerint azokban a szervezetekben, amelyekben az eljárást a nemzeti kisebbségek nyelvén és írásmódjával is folytatják, az előírt

törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye 62/06. és 36/11. szám), Az úti okmányokról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 90/07., 116/08., 104/09., 76/10. és 62/14. szám), Az általános közigazgatási eljárásról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 18/16. szám), A peres eljárásról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 72/11., 49/13. - AB határozat, 74/13. - AB határozat és 55/14. szám), A peren kívüli eljárásról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 25/82. és 48/88. és az SZK Hivatalos Közlönye, 46/95. - másik törvény, 18/05. - másik törvény, 85/12., 45/13. - másik törvény, 55/14., 6/15. és 106/15. szám - másik törvény), A büntető eljárásról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 72/11., 101/11., 121/12., 32/13., 45/13. és 55/14. szám), A szabálysértésekről szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 65/13., 13/16. és 98/16. szám - AB határozat), A népképviselők megválasztásáról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 35/00., 57/03. - AB határozat, 72/03. - másik törvény, 75/03. - kiigazítás, másik törvény, 18/04., 101/05. - másik törvény, 85/05. - másik törvény, 28/11. - AB határozat, 36/11. és 104/09. szám - másik törvény), A helyi önkormányzati választásokról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 129/07., 34/10. - AB határozat és 54/11. szám), Az állami és más szervek pecsétjéről szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 101/07. szám), Az Alkotmánybíróságról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 109/07., 99/11., 18/13. - AB határozat, 103/15. és 40/15. szám - másik törvény).

⁵³ A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény 12. szakaszának 1. bekezdése és az Általános közigazgatási eljárásról szóló törvény 4. szakaszának 1. bekezdése (Az SZK Hivatalos Közlönye, 18/2016. szám)

⁵⁴ Lásd: A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény 12. szakaszának 1., 2. és 4. bekezdését, valamint a Közigazgatási eljárásról szóló törvény 4. szakaszának 2. bekezdését

⁵⁵ A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény 14. szakaszának 1. bekezdése.

formanyomtatványok a szerb nyelvű és cirill írásmódú szöveg mellett párhuzamosan tartalmazzák a nemzeti kisebbségek nyelvén és írásmódjával is a megfelelő szöveget azzal, hogy feltétlenül tartalmazniuk kell az összes előírt elemet (a szabályzat 6. szakasza).

A közigazgatási eljárás nemzeti kisebbségek nyelvén történő lefolytatása az elsőfokú eljárásra korlátozódik, a másodfokú eljárást szerb nyelven kell lefolytatni, a nemzeti kisebbségi ügyfelek azon jogának érvényesítésével, hogy ebben az eljárásban is használhatják az anyanyelvüket.⁵⁶ A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény meghatározza az elsőfokú szerv kötelezettségét, hogy a másodfokú eljárás iratai (végzések, határozatok, jegyzőkönyvek, beadványok, helyreigazítások és hasonlóak) le legyenek fordítva a nemzeti kisebbség nyelvére, amelyen az elsőfokú eljárás folyt (a törvény 15. szakaszának 2. bekezdése).

Nemzetközi jogi keret

Az Európai Regionális és Kisebbségi Nyelvek Alapokmánya⁵⁷ - Az *Alapokmány* fő célja az európai történelmi, regionális és kisebbségi nyelvek védelme, és ezzel a hagyományok és a kulturális sokszínűség megóvása és fejlesztése Európában. Az *Alapokmány* számos nyelvhasználati intézkedést foglal magába az oktatás, az igazságügy, a közigazgatás, a tájékoztatás, valamint a társadalmi és gazdasági élet területein is. Az *Alapokmány* teljes egészében hozzájárul a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelvhasználatához.

A becikkelyezési aktussal a Szerb Köztársaság kötelezettséget vállalt, hogy a nemzeti kisebbségek nyelvhasználatát lehetővé teszi számukra az állam azon adminisztratív területein, ahol a kisebbségi nyelveket beszélők élnek, szóbeli vagy írásbeli beadványok és okiratok anyanyelvükön való benyújtása révén⁵⁸ (a 10. szakasz 1. bekezdésének IV. és V. pontja).

A helyi és a regionális hatalmi szervek előtti nemzeti kisebbségi nyelvhasználatot illetően a Szerb Köztársaság kötelezettséget vállalt, hogy jóváhagyja vagy bátorítja: a) hogy a kisebbségi nyelven beszélő polgárok, szóbeli és írásbeli beadványaikat anyanyelvükön nyújtsák be, b) hogy a regionális és helyi hatalom a hivatalos dokumentumokat jelentesse meg az adott kisebbségi nyelveken, c) hogy a helységnevek hagyományos formáját a regionális vagy kisebbségi nyelveken a hivatalos államnyelven való elnevezéssel

⁵⁶ A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény 15. szakaszának 1. bekezdése

⁵⁷ Szerbia és Montenegró Hivatalos Lapja – Nemzetközi szerződések, 18/05. szám

⁵⁸ Az Alapokmány beccikkelyezésével Szerbia különbségtétel nélkül elfogadta a felsorolt intézkedések alkalmazását az albán, a bosnyák, a bolgár, a magyar, a roma, a román, a ruszin, a szlovák, az ukrán és a horvát nyelv tekintetében.

együtt használják (a 10. szakasz 2. bekezdésének b), c), d) és g) pontjai).

A kisebbségi nyelvhasználatot illetően a közszolgálatok munkájában azokon a területeken, amelyeken a kisebbségi nyelveket használják, Szerbia kötelezte magát, hogy lehetővé teszi a regionális vagy kisebbségi nyelven beszélőknek, hogy szóbeli és írásbeli beadványaikat anyanyelvükön tegyék meg (a 10. szakasz 3. bekezdésének c) pontja). A Szerb Köztársaság, a regionális vagy kisebbségi nyelvek hivatalos használatának a közigazgatási hatóságok előtt és a közszolgálatokban lehetővé tétele céljából, kötelezte magát, hogy a lehetséges mértékben eleget tesz a közszolgálatokban dolgozók kérelmeinek, akik ismerik valamelyik regionális vagy kisebbségi nyelvet, hogy alkalmazza őket azokon a területeken, amelyeken ezeket a nyelveket használják (a 10. szakasz 4. bekezdésének c) pontja). A Szerb Köztársaság elfogadta a 10. szakasz 5. bekezdésében foglalt intézkedést, amely előírja, hogy az államok kötelezettséget vállalnak, hogy az érdekeltek kérelme alapján megengedik a családnevek regionális vagy kisebbségi nyelveken való elfogadását és használatát.

A Nemzeti Kisebbségek Védelmének Keretegyezménye⁵⁹ – A nemzeti kisebbségek hivatalos nyelvhasználatát a Keretegyezmény 10. és a 11. szakasza szabályozza. A 10. szakasz 1. bekezdése elismeri a nemzeti kisebbségek jogát, hogy szabadon és zavartalanul használhassák nyelvüket, mind magánjelleggel, mind nyilvánosan. Az állam kötelezettsége, amely ebből a szakaszból következik, elsősorban a tartózkodás, figyelemmel arra, hogy ne zavarja a nemzeti kisebbségek nyelvhasználatát. A cselekvés kötelezettségét a támogatást és a fejlesztést kifejezetten nem szabályozzák, ezért az állami cselekvés elsősorban a harmadik személy általi akadályozás meggátlása.

Az állami szervekkel folytatott kommunikációban a nemzeti kisebbségi nyelvek használatát a 10. szakasz 2. bekezdése szabályozza. A szabályozás azonban nem öleli fel az összes állami szervet, csupán a közigazgatási szervekre vonatkozik.

Személynév

A személynévhez való jog, az Alkotmánnyal szavatolt emberi jog szintjére emelt egyik jog. Szerbia Alkotmánya 37. szakaszának 3. bekezdésében kinyilvánítja, hogy a saját és a saját gyermek személynévének a kiválasztása és használata szabad. A nemzeti kisebbségek tagjai részére az Alkotmány

⁵⁹ A JSZK Hivatalos Lapja – Nemzetközi szerződések, 6/98. szám

79. szakaszának 1. bekezdésében pótbiztosítékot nyújt a saját nyelven történő saját családi és utónév használatára.

A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságainak védelméről szóló törvény 9. szakasza előírja, hogy a nemzeti kisebbségek tagjainak joguk van személynevük és saját gyermekeik nevének szabad kiválasztásához és használatához, akárcsak a személynevüknek a közokiratokba, hivatalos nyilvántartásokba, személyi adatok jegyzékébe, a nemzeti kisebbség nyelven és írásmódjával való bejegyeztetéséhez.

Az említett törvény 11. szakaszának 4. bekezdése előírja, hogy a nemzeti kisebbségek hivatalos nyelv- és íráshasználatán értendő a közokiratoknak a nemzeti kisebbségek nyelvein való kiadása és a személyi adatokról hivatalos nyilvántartások és gyűjtemények vezetése, továbbá ezen okiratoknak az adott nyelveken teljes értékűként való elfogadása.

Az anyakönyvekről szóló törvény⁶⁰ 17. szakasza előírja, hogy a gyermekek, szülők, házastársak és elhalálozottak személynevei szerb nyelven cirill írásmóddal kerülnek beírásra, a nemzeti kisebbségek tagjainak pedig joguk van a személynevüknek a nemzeti kisebbségi nyelv és helyesírás szerinti bejegyzésére, ami nem zárja ki a személynevek párhuzamos szerb nyelven és cirill írásmóddal történő beírását.

Az anyakönyvek vezetéséről és az anyakönyvek formanyomtatványairól szóló utasítás⁶¹ részletesen meghatározza, hogy a nemzeti kisebbség tagjának személynevét az anyakönyvbe a nemzeti kisebbség nyelven és írásmódjával kell beírni a szerb nyelvű cirill írásmódú beírást követően, alacsony és méretű betűkkel.

Az azonos utasítás 137. szakasza megállapítja, hogy a helyi önkormányzatokban, amelyekben a statútummal bevezették a nemzeti kisebbségek tagjai nyelvének hivatalos használatát, az anyakönyvi kivonatok formanyomtatványait az utasítás 134-136. pontja szerint kétnyelvűen nyomtatják ki, szerb nyelven és cirill írásmóddal és a hivatalos használatban levő nemzeti kisebbségi nyelven és írásmóddal. A mezők szövegrészeit a nemzeti kisebbségek nyelven és írásával a szerb nyelvű szöveg alatt írják ki azonos típusú és méretű betűkkel.

A személyi igazolványról⁶² szóló törvény 9. szakaszának 3. bekezdése előírja, hogy a személyi igazolvány nyomtatványába a családi és utónév

⁶⁰ A JSZK Hivatalos Lapja – Nemzetközi szerződések, 6/98. szám Az SZK Hivatalos Közlönye, 20/09. és 145/14. szám

⁶¹ Az SZK Hivatalos Közlönye, 109/09., 4/10. - kiigazítás, 10/10., 25/11., 5/13. és 94/13. szám

⁶² Az SZK Hivatalos Közlönye, 36/11. szám

adatait eredeti formában, a születési anyakönyvbe bejegyzett módon írják be, a nemzeti kisebbségek tagjainak nevét párhuzamosan szerb nyelven és helyesírással is beírják.

A hivatalos nyelv- és íráshasználatról szóló törvény⁶³ 18a. szakasza előírja, hogy a nemzeti kisebbségek tagjai jogosultak a saját és a saját gyermekek személynevének szabad kiválasztásához és használatához, ugyanúgy a személynevek a közokiratokba, hivatalos nyilvántartásokba és személyi adatok jegyzékébe a nemzeti kisebbség nyelvén és helyesírásával való beírásához.

A gyermek születéséről szóló bejelentő kiadásának eljárása az egészségügyi intézményben és a bejelentési formanyomtatványról szóló szabályzat⁶⁴ a gyermek nevére vonatkozó nyilatkozatot szabályozó részében, meghatározza a családi és utónévnek a nemzeti kisebbségek nyelvén történő bejegyzése lehetőségét.

⁶³ Az SZK Hivatalos Közlönye, 45/91, 53/93., 67/93., 48/94. és 101/05. – másik törvény és 30/10. szám

⁶⁴ Az SZK Hivatalos Közlönye, 25/11., 9/16., 16/16. és 36/16. szám

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

